

**Omfattande välfärdsberättelse för fullmäktigeperioden
2021–2025**

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
1.1 Främjande av hälsa och välfärd som kommunens lagstadgade uppgift.....	5
1.2 Välfärd enligt indikatorer och andra data.....	5
2. Befolkningsstruktur, ekonomi och livskraft.....	7
2.1 Folkmängd.....	7
2.2 Befolkningsmängd enligt ålder 2022–2024.....	8
2.3 Språkförhållanden.....	8
2.4 Personer med utländsk härkomst.....	9
2.5 Befolkningens utbildningsstruktur.....	9
2.6 Arbetslöshetsgraden.....	10
2.7 Ginikoefficienten.....	11
2.8 Allmän risk för fattigdom i kommunen.....	11
2.9 Sjuklighetsindex, åldersstandardiserat.....	12
3. Barn, unga i grundskoleåldern och barnfamiljer.....	14
3.1 Barn 0–6 år.....	14
4. Unga i grundskoleålder.....	15
4.1 Nöjda med livet och intresse för skolan.....	16
4.2 Resultaten av enkäten Hälsa i skolan.....	16
4.3 Fritidsintressen minst en gång per vecka.....	17
4.4 Medelmåttigt eller dåligt hälsotillstånd, % av eleverna.....	17
4.5 Mobbats i skolan, % av eleverna i åk 4–5, åk 8–9 och gymnasiet åk 1–2.....	18
4.6 Använder tobaksprodukt dagligen, % av eleverna i årskurs 8 och 9.....	18
4.7 Nykterhet, % av eleverna i årskurs 8 och 9.....	19
4.8 Provat på olagliga droger minst en gång, % av eleverna i årskurs 8 och 9.....	19
4.9 Äter inte skollunch dagligen, % av eleverna i årskurs 8 och 9.....	20
5. Barnfamiljer.....	20
5.1 Risk för fattigdom bland barn.....	21
5.2 Trångbodda hushåll.....	21
5.3 0–17-åringar inom barnskyddets öppenvård.....	21
5.4 0–17-åringar som placerats utanför hemmet, % av alla i samma ålder.....	22
6. Unga och unga vuxna.....	22
6.1 Fritidsintressen minst en gång i veckan, % av eleverna i årskurs 1–2 i gymnasiet och yrkesläroanstalter.....	23
6.2 Medelmåttigt eller dåligt hälsotillstånd, % av eleverna i årskurs 1–2 i gymnasiet och yrkesläroanstalter.....	24
6.3 Mobbats i skolan, % av eleverna i årskurs 1–2 i gymnasiet och yrkesläroanstalter.....	24
6.4 Nykterhet, % av eleverna i årskurs 1–2 i gymnasiet och yrkesläroanstalt.....	25

6.5 Röker dagligen, % av eleverna i årskurserna 1–2 i gymnasiet och yrkesläroanstalt	26
6.6 Prövat på olagliga droger minst en gång	27
6.7 Undersökningar av avloppsvattnet	28
6.8 Äter inte skollunch, % av eleverna i årskurs 1–2 i gymnasiet och yrkesläroanstalt	28
6.9 Andelen 17–24-åringar utanför utbildningssystemet	29
6.10 Arbetslösa ungdomar i åldern 15–24 år, % av arbetskraften i åldrarna 18–24 år	29
6.11 Personer som riskerar att marginaliseras i åldern 18–24, % av jämnåriga	30
7. Uppföljningssystemet för den fysiska funktionsförmågan	30
7.1 Resultat hösten 2023 och 2024	30
7.2 Personer i arbetsför ålder	31
7.3 Arbetslösa, % av arbetskraften	31
7.4 Långtidsarbetslösa, % av de arbetslösa	32
7.5 Svårssysselsatta (strukturell arbetslöshet), % av 15–64-åringarna	32
7.6 25–64-åriga långvariga mottagare av utkomststöd, % av befolkningen i samma ålder	33
7.7 Öppenvårdsbesök hos läkare inom primärvården totalt per 1 000 invånare	33
8. Äldre personer	34
8.1 Antalet äldre personer som fyllt 65 år, % av befolkningen	34
8.2 Ensamboende i åldrarna 75 år och äldre, % av bostadsbefolkningen i samma ålder	35
8.3 Personer i åldrarna 65 år och äldre som fått full folkpension, % av befolkningen i samma ålder	35
8.4 Personer i åldrarna 65 år och äldre med rätt till specialersättningsgilla läkemedel, % av befolkningen i samma ålder	36
8.5 Antalet vårddygn i åldrarna 75 år och äldre inom specialiserad somatisk vård	37
8.6 Läkarbesök i åldrarna 65–74 år inom primärvårdens öppenvård	37
8.7 Stöd för närståendevård, personer i åldrarna 75–79, 80–84, 65–74 samt 75–84 år som vårdats under 2022–2023	38
9. Valfärdssituationen i Jakobstad enligt välfärdsmätaren (TEAvisare)	39
10. Stadens verksamhet för förebyggande välbefinnande	41
10.1 Grundläggande utbildning	41
10.2 Småbarnspedagogiken	43
10.3 Grundläggande konstundervisning och fritt bildningsarbete	44
10.4 Biblioteksverksamhet	46
10.5 Allmän kulturverksamhet	47
10.6 Ungdomsverksamheten	48
10.7 Motions- och idrottsverksamhet	48
10.8 Tekniska tjänster	49
10.9 Miljövård	50
10.10 Sysselsättningstjänster	50

10.11 Integration i Jakobstadsregionen.....	52
10.11.1 Fokusområden inom integrationstjänsterna	53
10.11.2 Sammanfattning och utvärdering av prioriteringar, mål och åtgärder av välfärdsplanen 2021–2025	54
11. Ledningsstruktur inom välfärdsarbetet	54
12. Åtgärder 2021–2025.....	56
12.1 Vad framkom i undersökningen av hälsa och välmående bland Jakobstadsborna	58
13. Välfärdsberättelsens slutsatser	60
13.1 Barn och ungdomar	61
13.2 Arbetsför ålder	62
13.3 Seniorer	62
14. Slutsatser för välfärdsplanen 2026–2029.....	63
15. Årsklocka för välfärdsarbete	64

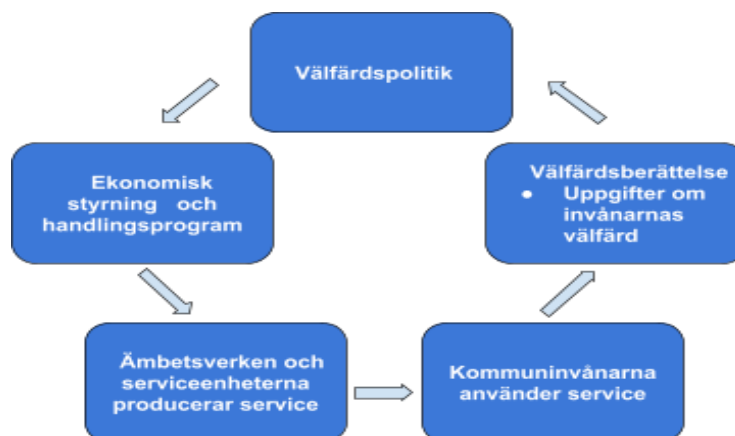
1. Inledning

1.1 Främjande av hälsa och välfärd som kommunens lagstadgade uppgift

Att främja kommuninvånarnas välfärd och hälsa är enligt kommunallagen (410/2015, 1 §) en av kommunens viktigaste uppgifter. Ansvaret för uppgiften kommer fortsättningsvis att ligga hos kommunerna efter social- och hälsovårdsreformen. Främjandet av välfärden ska synas också i kommunstrategin (kommunallagen 410/2015, 37 §).

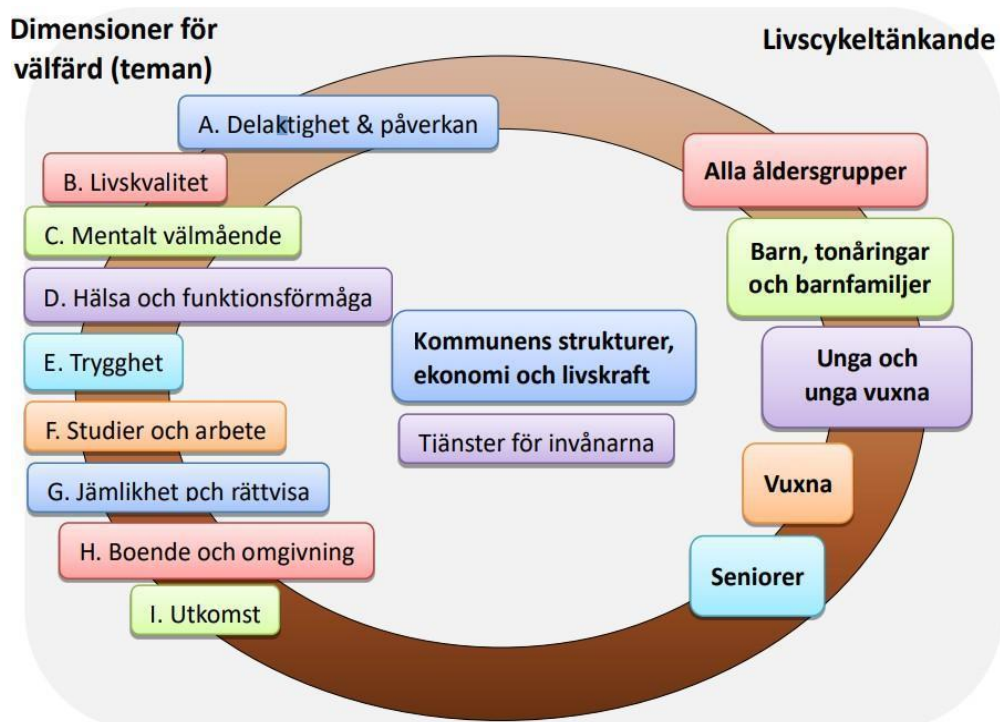
Välfärds målen ska bygga på en bedömning av nuläget och kommande förändringar i omgivningen. Att mål sätts upp förutsätter att invånarnas hälsa och välfärd samt faktorer som inverkar på dem följs upp enligt befolkningsgrupp. Det ska även finnas uppföljningsinformation om de åtgärder som har vidtagits inom kommunens service för att försöka svara mot kommuninvånarnas behov av välfärd. Enligt Lag om ordnande av social- och hälsovård (§ 6) ska både välfärdstillståndet och de genomförda åtgärderna rapporteras till kommunfullmäktige varje år. Dessutom ska en mera omfattande välfärdsberättelse tas fram en gång per fullmäktigeperiod.

Figur: Välfärdsberättelsen som en del av välfärdspolitiken

1.2 Välfärd enligt indikatorer och andra data

Välfärden i Jakobstad granskas enligt Institutet för hälsa och välfärds *dimensioner för välfärd*. Statistik om samtliga välfärdsteman finns inte att tillgå och därför ligger fokus på en beskrivning av välfärd enligt livscykelmodellen.

Figur: Dimensioner för välfärd, tillämpad från Institutet för hälsa och välfärd

Institutet för hälsa och välfärd har berett ett förslag på innehållet i den omfattande välfärdsberättelsen för att undvika variation i strukturen och innehållet i olika kommunernas välfärdsberättelser. Uppgifterna specificeras enligt sektor och åldersgrupp och uppgår till totalt 61 indikatorer år 2025. Listorna är avsedda till stöd för kommunernas och regionernas arbete, men de är inte förpliktigande. Lämpliga indikatorer hjälper kommunerna och regionerna att styra sina resurser och följa upp verksamhetens effekt.

I Jakobstads välfärdsberättelse 2021–2025 har indikatorerna begränsats för att informationsmängden skulle vara hanterbar. Vid granskningen av indikatorerna för Jakobstad granskas fenomenet även i jämförelse med situationen i Österbotten och landet som helhet. Uppgifter om olika åldersgrupper finns tillgängliga i varierande grad. Barn och unga följs upp i stor utsträckning och omfattning jämfört med andra åldersgrupper.

Den regionala välfärdsrapporten för Österbottens välfärdsområde kompletterar delvis stadens egen rapport. Rapporten **"Hur mår Österbotten"** kartlägger befolkningens välmående och hälsa, servicebehov och användning av service.

Som källa för varje indikator har tjänsten *Sotkanet.fi* använts om inget annat nämns. Institutet för hälsa och välfärd har relaterat uppgifterna till befolkningen baserat på uppgifterna i Statistikcentralens befolkningsstatistik.

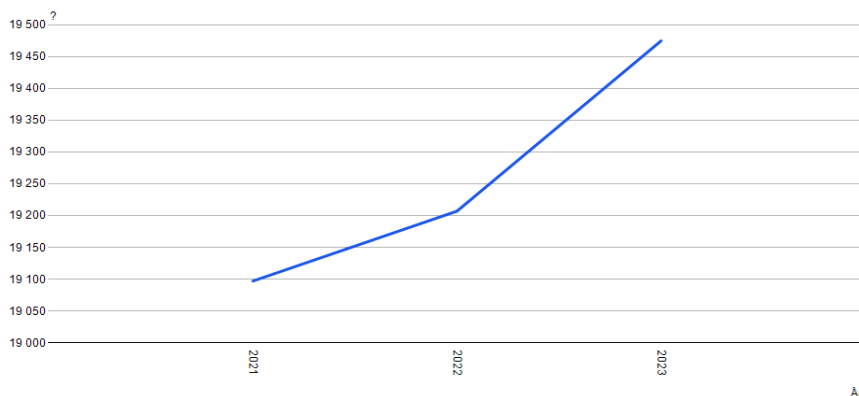
2. Befolkningsstruktur, ekonomi och livskraft

2.1 Folkmängd

Kommunkortet är en tjänst där en robot dagligen söker, sammanställer och visualiserar relevant information om staden på sju temasidor. Kommunkortet är alltid uppdaterat och där har man sammanställt de mest centrala variablerna för regionutveckling med följande teman:

- befolkning
- dragningskraft
- sysselsättning
- utbildning och välfärd
- företagsverksamhet
- regional och kommunal ekonomi

Kommunernas nyckeltal efter År. Jakobstad, Folkmängd.

Befolkningsutveckling enligt Kommunkortet

Befolkning	19 668 (↑)	6/2025
Födda	83 (↑)	1–6/2025
Naturlig folkökning	-24 (↑)	1–6/2025
Den totala nettoflyttingen	108 (↓)	1–6/2025

I juni 2025 var invånarantalet enligt förhandsuppgifterna 19 668 personer (+92 från början av året). Då finns det 1 002 kvinnor per 1 000 män. Från årets början var den naturliga befolkningsökningen -24 (födda 83 och döda 107). År 2024 hade 16,1 procent av befolkningen främmande språk som modersmål och för Österbotten var siffran 10,7 procent. År 2023 var tätortsgraden 98,7 procent och siffran för Österbotten var 85,1 procent.

2.2 Befolkningsmängd enligt ålder 2022–2024

Nästan hälften av alla som bodde i Jakobstad år 2022–2024 var mellan 16 och 64 år gamla. Andelen av befolkningen som var 65–74 år i Jakobstad har under perioden 2022–2024 minskat med 1,2 procent.

Den demografiska försörjningskvoten visar hur många personer under 15 år och hur många 65 åringar eller äldre det finns per 100 personer i arbetsför ålder, dvs. 15–64-åringar. Ju större antal barn och/eller pensionärer, desto högre är försörjningskvoten.

Indikator	Område	Kön	2022	2023	2024
0 - 15 år, % av befolkningen (ind. 166)	Jakobstad	totalt	16,1	16,0	15,8
16 - 24 år, % av befolkningen (ind. 168)			9,4	9,5	9,4
25 - 64 år, % av befolkningen (ind. 169)			48,1	48,5	49,1
65 - 74 år, % av befolkningen (ind. 170)			12,6	12,0	11,4
75 - 84 år, % av befolkningen (ind. 1069)			9,8	10,0	10,2
Demografisk försörjningskvot (ind. 761)			70,2	69,0	67,4

2.3 Språkförhållanden

Enligt Statistikcentralen var 10 535 personer svenskspråkiga, det vill säga 54,1 procent av Jakobstads 19 475 invånare i slutet av 2023. Antalet finskspråkiga var 6 084 personer (31,2 %) och 2 855 personer (14,7 %) hade ett främmande språk som modersmål. I folkräkningen 2024 hade antalet invånare ökat till 19 576 personer. I Jakobstad är andelen av befolkningen med främmande språk som modersmål högre än i andra kommuner i regionen. Mellan 2015 och 2023 minskade både antalet svenskspråkiga (-3,1 %) och finskspråkiga (-14,2 %) invånare i Jakobstad. Antalet finskspråkiga minskade nästan 4,6 gånger jämfört med antalet svenskspråkiga.

Befolkningen per 31.12 efter område, kön, uppgifter, språk och år

Jakobstad	2022	2023	2024
Finska	6 222	6 084	5 941
Svenska	10 626	10 535	10 477

2.4 Personer med utländsk härkomst

Andelen invånare med främmande språk som modersmål har ökat med 3,5 procent i Jakobstad från år 2021 till 2023. Motsvarande siffra för Österbotten är 1,5 procent. År 2023 utgjorde andelen invånare med främmande språk som modersmål 11,9 procent av stadens befolkning. Motsvarande siffra för hela Österbotten var 7,4. År 2024 har antalet personer med främmande språk som modersmål ökat med 302 personer.

Jakobstad	Befolkning 31.12.
FRÄMMANDE SPRÅK TOTALT	
2022	2 357
2023	2 855
2024	3 157

2.5 Befolkningens utbildningsstruktur

Den 15 år fyllda befolkningen efter utbildningsnivå, kommun, landskap, kön och ålder.

Statistikcentral

	Personer som avlagt examen efter grundskolenivån
Totalt	
2022	
Jakobstad	11 265
Österbotten	108 801

2023	
Jakobstad	11 431
Österbotten	110 353

2.6 Arbetslöshetsgraden

I Jakobstad var arbetslöshetsgraden år 2020 i medeltal 10,7 procent. I december 2024 hade arbetslösheten stigit till 12,2 procent. I slutet av december 2024 fanns det totalt 9 012 arbetslösa arbetssökande i mellersta regionen för Österbottens NTM-central, vilket är 391 fler än ett år tidigare. Andelen arbetslösa arbetssökande av arbetskraften är i mellersta regionen för Österbottens NTM-central lägst i Fastlandsfinland (7,9 %). Motsvarande andel i hela landet är 12,0 procent.

Statistikcentral

	2021	2022	2023
Människor som arbetar i området			
Österbotten	79 097	80 046	80 314
Jakobstad	10 935	11 158	11 285

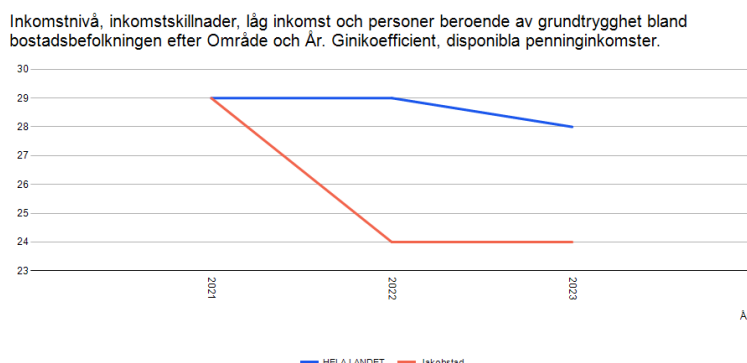
12 tf - Andel arbetslösa arbetssökande av arbetskraften i slutet av månaden (1260) efter område, månad och uppgifter /StatFin

	2025M06
	Arbetslösa arbetssökande på beräkningsdagen (st.)
Jakobstad	969
MK15 Österbotten	6 539
SK154 Jakobstadsregionen	1 719

2.7 Ginikoefficienten

Ginikoefficienten är en ekonomisk måttenhet på ojämlikhet och visar till exempel inkomstfördelningen hos en befolkning. Ginikoefficienten presenteras här som ett värde mellan noll (0) och hundra (100). Noll innebär total jämlikhet mellan invånarna medan hundra innebär ojämlikhet i fråga om inkomster. Ju lägre ginikoefficienten för inkomster är, desto mer jämnt fördelas löner, vinster, bidrag och andra ersättningar hos en befolkning.

Statistikcentral

År 2019 var ginikoefficienten i Jakobstad 23,9 vilket är lägre än i hela landet (27,9) under samma år. Under perioden 2021–2023 hade ginikoefficienten i Jakobstad gått upp med 0,1 procent. Sysselsättning och arbetslöshet är de mest centrala faktorer som inverkar på inkomstskillnaderna.

2.8 Allmän risk för fattigdom i kommunen

Indikatorn visar den procentuella andelen personer som bor i hushåll med låga inkomster av alla personer som bor i området. Gränsen för låg inkomst är 60 procent av de finländska hushållens disponibla ekvivalenta medianinkomst (enligt den förnyade OECD-skalan) respektive år. År 2023 var andelen personer som bor i hushåll med låga inkomster 12,7 procent i Jakobstad. I hela landet var andelen 13,4 procent.

Inkomstnivå, inkomstskillnader, låg inkomst och personer beroende av grundtrygghet bland bostadsbefolkningen efter område, uppgifter och år

	2021	2022	2023
HELA LANDET			
Antal låginkomsttagare (<60 % av medianvärdet)	718 658	730 770	736 806
Bostadsbefolkningens låginkomstgrad (<60 av medianvärdet)	13,2	13,4	13,4

Andelen personer med varaktigt låg inkomst (<60 av medianvärdet)	7,8	7,8	7,8
Antal personer med varaktigt låg inkomst (<60 % av medianvärdet)	421 577	425 910	426 065
Antal låginkomsttagare (<60 % av års 2019 medianvärdet)	684 913	777 594	830 715
Låginkomstgrad (60 % från års 2019 medianvärdet)	12,6	14,3	15,2
Jakobstad			
Antal låginkomsttagare (<60 % av medianvärdet)	2 306	2 353	2 419
Bostadsbefolkningens låginkomstgrad (<60 av medianvärdet)	12,3	12,5	12,7
Andelen personer med varaktigt låg inkomst (<60 av medianvärdet)	7,2	7,2	7,1
Antal personer med varaktigt låg inkomst (<60 % av medianvärdet)	1 341	1 342	1 347
Antal låginkomsttagare (<60 % av års 2019 medianvärdet)	2 184	2 508	2 751
Låginkomstgrad (60 % från års 2019 medianvärdet)	11,7	13,4	14,5

2.9 Sjuklighetsindex, åldersstandardiserat

Genom ett index som beräknats för varje finländsk kommun visar indikatorn hur frisk eller sjuk befolkningen är i förhållande till genomsnittet i hela landet (= 100). Siffran är åldersstandardiserad.

Statistikcentral

12tf - Andel arbetslösa arbetssökande av arbetskraften i slutet av månaden (1260) efter område, månad och uppgifter

	2025M06
--	---------

	Arbetslösa arbetssökande på beräkningsdagen (st.)
Jakobstad	969
Österbotten	6 539
Jakobstadsregionen	1 719

FPA:s åldersstandardiserade sjuklighetsindex bygger på tre statistikvariabler: dödlighet, andelen personer som fått invalidpension av alla personer i arbetsför ålder (16–64-åringar) och andelen personer som har rätt till ersättning för läkemedel och näringspreparat av hela befolkningen.

Statistikcentral

Indikator	Område	Kön	2021	2022	2023
Sjuklighetsindex, icke-åldersstandardiserat info ind. 5642	Österbottens välfärdsområde	totalt	86,7	86,6	86,9
	Jakobstad		92,3	93,7	92,2
Sjuklighetsindex, åldersstandardiserat info ind. 5641	Österbottens välfärdsområde		86,9	86,4	86,4
	Jakobstad		88,4	89,3	87,7

År 2017 var FPA:s sjuklighetsindex i Jakobstad 97,8 vilket var samma nivå som tre år tidigare 2014. År 2023 hade Jakobstad enligt FPA ett sjuklighetsindex på 87,7.

Förlorade levnadsår (PYLL)

Indikatorn anger antalet förlorade levnadsår i befolkningen per 100 000 invånare baserat på dödsfall som inträffat före 80 års ålder. Valet av den övre åldersgränsen bygger på att finländarnas förväntade livslängd är cirka 80 år. Dödligheten anses vara en av de mest tillförlitliga indikatorerna på befolkningens hälsotillstånd.

Indikatorn Förlorade levnadsår (PYLL) i åldrarna 0 - 80 år / 100 000 invånare (ind.3138) saknar uppgifter från år 2025.

Område	Kön	2020	2021	2022	2023	2024
Jakobstad	totalt	5 587	5 566	5 823	5 441	4 855
Österbottens velfärdsområde		4 659	4 657	4 553	4 441	4 340

I Jakobstad låg antalet förlorade levnadsår på 4 855 per 100 000 invånare år 2024. Under samma år låg antalet på 4 340 i Österbotten, medan det i hela landet uppgick till 5 650. Förlorade levnadsår var alltså färre i Jakobstad än i landet som helhet, men fler än i Österbotten år 2024.

3. Barn, unga i grundskoleåldern och barnfamiljer

3.1 Barn 0–6 år

År 2020 var 6,5 procent av den fast bosatta befolkningen i Jakobstad i åldern 0–6 år. Andelen barn i åldern 0–6 år har under en period på tre år (2021–2023) minskat med 0,2 procent i Jakobstad

Indikatorn "0–6 år, % av befolkningen"[id:7] har inte uppgifter från år 2024

Område	Kön	2021	2022	2023
Hela landet	totalt	6,4	6,2	6,0
Österbottens velfärdsområde		7,1	7,0	6,8
Jakobstad		6,5	6,3	6,2

Antalet barn som deltog i småbarnspedagogik efter område, ålder, verksamhetsform inom småbarnspedagogik, uppgifter och år

	Totalt		
	Antalet barn som deltog i småbarnspedagogik		
	2021	2022	2023
Jakobstad			

1 år	66	71	62
2 år	109	127	128
3 år	154	148	154
4 år	178	165	157
5 år	179	193	179
6 år	152	155	183

Under 2019 deltog 75,5 procent av det totala antalet barn i Jakobstad i åldersgruppen 1–6 år i kommunalt finansierad småbarnspedagogisk verksamhet. År 2023 deltog totalt 863 barn i åldersgruppen 1–6 år i kommunal småbarnspedagogisk verksamhet.

Källa: vipunen.fi

- 2021: antal födda barn i Jakobstad 0–6 år - 1 034, antal barn 0–6 år som använde småbarnspedagogik i Jakobstad 2021 - 839 st.

Användargrad: 81,14 %

- 2022: antal födda barn i Jakobstad 0–6 år - 998, antal barn 0–6 år som använde småbarnspedagogik i Jakobstad 2022 - 860 st.

Användargrad: 86,17 %

- 2023: antal födda barn i Jakobstad 0–6 år - 983, antal barn 0–6 år som använde småbarnspedagogik i Jakobstad 2022 - 864 st.

Användargrad: 87,89 %

- 2024: antal födda barn i Jakobstad - finns ej tillgängligt ännu

4. Unga i grundskoleålder

Andelen barn i åldern 7–15 år av befolkningen i Jakobstad har varit stabil under 2022–2024.

7 - 15 år, % av befolkningen (ind. 167)

Område	Kön	2021	2022	2023	2024
Österbotten	Totalt	10,8	10,8	10,9	10,7
Jakobstad		10,0	9,7	9,8	9,7

4.1 Nöjda med livet och intresse för skolan

Detta avsnitt undersöker barn och ungas tillfredsställelse med livet och intresse för skolan. Siffrorna är ganska lika de i Österbottens välfärdsområde. År 2023 var årskurs 4 och 5 något mer nöjda än i Österbotten i övrigt. Enligt skolhälsoenkäten 2023 var 89,6 procent av eleverna i årskurserna 4 och 5 i Jakobstad nöjda med livet.

Indikator	Område	Kön	2023
Nöjd med livet för närvarande, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (2017-) (ind. 4702)	Österbottens välfärdsområde	totalt	64,8
	Jakobstad		60,9
Nöjd med livet för närvarande, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter (2017-) (ind. 4701)	Österbottens välfärdsområde		64,5
	Jakobstad		70,0
Nöjd med livet för närvarande, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2017-) (ind. 4811)	Österbottens välfärdsområde		86,3
	Jakobstad		89,6
Nöjd med livet för närvarande, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (2017-) (ind. 4700)	Österbottens välfärdsområde		68,2
	Jakobstad		66,9

Enligt skolhälsoenkäten 2023 var 68 procent av eleverna i årskurserna 8 och 9 nöjda med livet för närvarande. Före pandemin, år 2017, var resultatet 66 procent. Förändringen var större bland gymnasieeleverna, då 75 procent var nöjda med livet år 2017 och sex år senare hade resultatet sjunkit till 61 procent. Yrkesstudenternas resultat har sjunkit med 5 procent på sex år.

4.2 Resultaten av enkäten Hälsa i skolan

- Antalet svarande enligt kön och materialets täckning för elever i årskurs 4 och 5 kommunvis i enkäten 2023: Jakobstad 233 personer, 60 %
- Antalet svarande enligt kön och materialets täckning för elever i årskurs 8 och 9 kommunvis i enkäten 2023: Jakobstad 361 personer, 73 %
- Antalet svarande enligt kön och materialets täckning för studerande i årskurs 1 och 2 i gymnasiet kommunvis i enkäten 2023: Jakobstad 241 personer, 82 %
- Antalet svarande enligt kön och materialets täckning för studerande i årskurs 1 och 2 i yrkesläroanstalter enligt kommun i enkäten 2023: Jakobstad 351 personer, 50 %

Källa: thl.fi

I årskurserna 4 och 5 upplevde 45,4 procent skolentusiasm år 2023, medan motsvarande siffra för elever i årskurserna 8 och 9 var 11,8 procent. Det är en märkbar skillnad mellan åldersgrupperna i Jakobstad. Skillnaden är ganska stor jämfört med 2023. Av gymnasieeleverna upplever 25,8 procent skolentusiasm.

Indikator	Område	Kön	2021	2023
Upplever skolentusiasm, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (från 2021) (ind. 3245)	Jakobstad	totalt	25,3	25,8
Upplever skolentusiasm, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2021-) (ind. 3329)			41,5	45,4
Upplever skolentusiasm, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (från 2021) (ind. 3244)			19,0	11,8

4.3 Fritidsintressen minst en gång per vecka

Indikatorn ger uppgifter om andelen (%) elever i respektive årskurs som har fritidsintressen minst en dag i veckan utanför skoltid. Andelen har ökat en aning sedan år 2021.

Indikator	Område	Kön	2021	2023
Fritidsintresse minst en dag i vecka, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (2019-2023) (ind. 4894)	Jakobstad	totalt	95,9	97,8
Ägnar sig åt ett fritidsintresse minst en dag i veckan, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2019-2023) (ind. 4892)			87,6	93,0
Fritidsintresse minst en dag i veckan, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (2019-2023) (ind. 4893)			95,6	96,7

4.4 Medelmåttigt eller dåligt hälsotillstånd, % av eleverna

År 2021 var andelen elever i årskurs 4 och 5 som upplevde att de har ett medelmåttigt eller dåligt hälsotillstånd 10,4 procent i Jakobstad. Skillnaderna i upplevt hälsotillstånd bland eleverna i de lägre och högre årskurserna är stor. De yngre eleverna upplever sina hälsotillstånd som bättre än de äldre eleverna upplever sina. År 2023 hade nyckeltalen vänt, i synnerhet för årskurs 4 och 5.

Indikator	Område	Kön	2021	2023
Upplever hälsotillståndet medelmåttigt eller dåligt, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2017-) (ind. 4817)	Jakobstad	totalt	10,4	12,7
Upplever hälsotillståndet medelmåttigt eller dåligt, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (ind. 286)			27,8	26,3

4.5 Mobbats i skolan, % av eleverna i åk 4–5, åk 8–9 och gymnasiet åk 1–2

Indikatorerna visar andelen elever i årskurserna 4–5 och 8–9 av elever i årskurserna i fråga som svarat på frågan om de blivit offer för skolmobbing en eller flera gånger i veckan under läsåret. Situationen har förbättrats något under treårsperioden för årskurserna 4–5, medan antalet har ökat för äldre elever.

Indikator	Område	Kön	2021	2023
Har mobbats i skolan minst en gång i veckan, % av studerandena i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (ind. 3913)	Jakobstad	totalt	1,3	1,3
Har mobbats i skolan minst en gång i veckan, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2017-) (ind. 4834)			7,9	6,0
Har mobbats i skolan minst en gång i veckan, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (ind. 1514)			5,4	8,1

4.6 Använder tobaksprodukt dagligen, % av eleverna i årskurs 8 och 9

Statistiken ger endast resultat för år 2023 i fråga om andelen elever i årskurs 8 och 9 i Jakobstad som svarat på frågan om de dagligen röker, snusar, använder vattenpipa eller e-cigarett. För årskurserna 4 och 5 har situationen förbättrats i jämförelse med åren 2020 och 2021.

Indikator	Område	Kön	2023
Använder dagligen tobak, e-tobak, snus eller nikotinpåsar, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (2017-) (ind. 4730)	Hela landet	totalt	10,7
	Österbottens välfärdsområde		11,8

Har använt tobak, e-tobak, snus eller nikotinpåsar minst en gång, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2017-) (ind. 4823)	Jakobstad		11,4
	Hela landet		5,5
	Österbottens välfärdsområde		5,2
	Jakobstad		3,1

4.7 Nykterhet, % av eleverna i årskurs 8 och 9

Indikatorn visar andelen elever i årskurserna 8 och 9 i grundskolan som svarat på frågan och som är nyktra (använder inga alkoholdrycker). Andelen som svarade att de inte använder alkoholdrycker var 63,9 procent år 2019. År 2023 hade siffran redan stigit till 67,5 procent, vilket är samma i hela landet.

Använder inte alkohol, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (ind.4736)

Område	Kön	2019	2023
Hela landet	totalt	60,7	67,5
Österbottens välfärdsområde		63,7	64,3
Jakobstad		63,9	67,5

4.8 Provat på olagliga droger minst en gång, % av eleverna i årskurs 8 och 9

Indikatorn visar den procentuella andelen elever i årskurserna 8 och 9, som provat marijuana, hasch, ecstasy, Subutex, heroin, kokain, amfetamin, LSD eller andra motsvarande narkotika minst en gång av dem som deltagit i enkäten i åldersgruppen i fråga. I Jakobstad svarade 7,2 procent av eleverna i årskurserna 8 och 9 "ja" på frågan. Motsvarande siffra i Österbotten var 5,9 procent och 8,0 procent i landet som helhet. Man kan konstatera att situationen i Jakobstad har försämrats de senaste åren, då 5,3 procent svarade ja på frågan år 2019.

Prövat på olagliga droger minst en gång, % av eleverna i årskurs 8 och 9 8 (ind.290)

Område	Kön totalt	2019	2023
Hela landet		8,9	8,0
Österbottens välfärdsområde		4,3	5,9

Jakobstad		5,3	7,2
------------------	--	-----	-----

4.9 Äter inte skollunch dagligen, % av eleverna i årskurs 8 och 9

Indikatorn visar den procentuella andelen av de tillfrågade eleverna i årskurs 8 och 9 i grundskolan som minst en dag under skolveckan låter bli att äta skollunch. År 2019 uppgav 58,2 procent att de inte äter skollunch dagligen. Tre år senare var andelen 47,0 procent.

Äter inte skollunch dagligen, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (ind. 3904)

Område	Kön	2019	2023
Hela landet	totalt	36,5	38,0
Österbottens välfärdsområde		31,5	31,1
Jakobstad		58,2	47,0

5. Barnfamiljer

Som barnfamilj klassificeras familjer med barn under 18 år. En familj utgörs av gifta eller samboende par och deras barn, av endera föräldern tillsammans med sina barn och av gifta eller samboende par utan barn. Indikatorn visar den procentuella andelen barnfamiljer av alla familjer. Av alla familjer i Jakobstad år 2023 var andelen barnfamiljer 36,5 procent. Barnfamiljerna har minskat något. Den procentuella andelen av familjer med en förälder var 18,7 procent av alla barnfamiljer i Jakobstad år 2020 och år 2023 hade andelen ökat med 0,9 procent.

Indikator	Område	Kön	2022	2023
Barnfamiljer, % av familjerna info (ind. 179)	Hela landet	totalt	37,7	37,5
	Österbottens välfärdsområde		38,5	38,3
	Jakobstad		36,6	36,2
Familjer med bara en förälder, % av barnfamiljerna info (ind. 74)	Hela landet		23,6	23,9
	Österbottens välfärdsområde		16,2	16,5

	Jakobstad		19,5	19,6
--	------------------	--	------	------

5.1 Risk för fattigdom bland barn

Statistiken visar hur stor del av Jakobstads 18-åringar som bor i hushåll med låga inkomster. Begreppet låg inkomst är relativt. Låginkomsttagare är personer vars hushålls disponibla penninginkomster per konsumtionsenhet (s.k. ekvivalerad penninginkomst) understiger 60 procent av medianinkomsten av de ekvivalerade disponibla penninginkomsterna för samtliga hushåll. Den andel av befolkningen som ligger under denna inkomstgräns kallas låginkomstgraden. Eurobeloppet för låginkomstgränsen varierar från år till år. Risken för fattigdom bland barn i Jakobstad har under perioden 2017–2019 och 2022–2023 varit högre än den varit i Österbotten och i landet som helhet.

Risk för fattigdom bland barn (ind. 228)

Område	Kön	2019	2022	2023
Hela landet	totalt	12,4	11,7	12,2
Österbottens välfärdsområde		11,1	10,4	11,2
Jakobstad		12,6	12,8	13,9

5.2 Trångbodda hushåll

Indikatorn visar den procentuella andelen trångbodda bostadshushåll av alla bostadshushåll. Ett bostadshushåll utgörs av de personer som stadigvarande bor i samma bostad. Bostaden är trångbodd om det i bostaden bor fler än en person per rum. Köket ingår inte i antalet rum (definition från 1990).

Trångbodda bostadshushåll, % av alla bostadshushåll (ind. 183)

Område	Kön	2019	2020	2023	2024
Hela landet	totalt	7,9	7,3	7,4	7,6
Österbottens välfärdsområde		8,0	7,7	8,0	8,3
Jakobstad		7,7	7,9	8,8	8,8

5.3 0–17-åringar inom barnskyddets öppenvård

Exempel på stödåtgärder inom öppenvården är trygghande av barnets och den ungas stödboende, försörjning, skolgång och fritidsintressen samt andra åtgärder vid behov. Stödåtgärderna inom öppenvården omfattar också att familjen får stöd och rehabilitering.

Statistikuppgifterna visar det antal barn som under året varit klienter inom barnskyddets öppenvård samt andelarna. Uppgifterna inbegriper också de barn och ungdomar som placerats utanför hemmet genom en stödåtgärd inom öppenvården, om de före placeringen omfattats av stödåtgärderna inom barnskyddets öppenvård.

I Jakobstad var andelen 0–17-åringar inom barnskyddets öppenvård 1,2 procent av befolkningen i samma ålder under 2020. Andelen har ökat avsevärt fram till 2023 men har sedan dess minskat.

Klienter inom barnskyddets öppenvård, 0 - 17-åringar under året, % av befolkningen i samma ålder (THL) (ind. 1245)

Område	Kön	2022	2023	2024
Hela landet	totalt	3,6	3,8	3,4
Österbottens välfärdsområde		2,3	2,6	2,2
Jakobstad		2,1	2,6	2,0

5.4 0–17-åringar som placerats utanför hemmet, % av alla i samma ålder

För att skapa en helhetsbild kan man vid sidan av uppgifterna om öppenvårdens klienter granska antalet barn och ungdomar som placerats utanför hemmet. I Jakobstad var andelen barn och ungdomar som placerats utanför hemmet 1,5 procent år 2020. Fyra år senare har siffran för Jakobstad minskat något.

0 - 17-åringar som placerats utanför hemmet, % av befolkningen i samma ålder (THL) (ind. 191)

Område	Kön	2022	2023	2024
Hela landet	totalt	1,6	1,6	1,6
Österbottens välfärdsområde		0,9	0,8	0,9
Jakobstad		1,4	1,4	1,4

6. Unga och unga vuxna

Andelen 16–24-åringar har i Jakobstad, Österbotten och i landet som helhet minskat successivt. I Jakobstad hörde 9,6 procent av invånarna till åldersgruppen år 2020 och 9,4 procent år 2024.

16 - 24 år, % av befolkningen (ind. 168)

Område	Kön	2022	2023	2024
Hela landet	totalt	9,9	10,0	10,1
Österbottens välfärdsområde		10,8	11,0	11,1
Jakobstad		9,4	9,5	9,4

Indikatorn visar att procentandelen av första- och andraårsstuderande vid ett gymnasium eller yrkesläroanstalt och eleverna i årskurserna 8 och 9 i grundskolan som svarat på frågan är mycket eller ganska nöjda med sitt liv just nu. På befolkningsnivå har man konstaterat att det är lika tillförlitligt att mäta tillfredsställelsen med livet med en fråga som med flera frågor.

Indikator	Område	Kön	2023
Nöjd med livet för närvarande, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (2017-) (ind. 4702)	Hela landet	totalt	66,9
	Österbottens välfärdsområde		64,8
	Jakobstad		60,9
Nöjd med livet för närvarande, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter (2017-) (ind. 4701)	Hela landet		66,2
	Österbottens välfärdsområde		64,5
	Jakobstad		70,0
Nöjd med livet för närvarande, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (2017-) (ind. 4700)	Hela landet		65,7
	Österbottens välfärdsområde		68,2
	Jakobstad		66,9

6.1 Fritidsintressen minst en gång i veckan, % av eleverna i årskurs 1–2 i gymnasiet och yrkesläroanstalter

I Jakobstad uppgav 97,8 procent av gymnasieeleverna i årskurserna 1 och 2 att de hade minst ett fritidsintresse i veckan utanför skoltiden och 89,9 procent av eleverna i årskurserna 1 och 2 vid yrkesläroanstalt. Motsvarande andelar för gymnasier i Österbotten var 97,4 procent och i landet som helhet 97,5 procent och för yrkesläroanstalter i Österbotten 90,0 procent och landet som helhet 91,8 procent.

Indikator	Område	Kön	2023
-----------	--------	-----	------

Fritidsintresse minst en dag i vecka, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (2019-2023) (ind. 4894)	Hela landet	totalt	97,5
	Österbottens välfärdsområde		97,4
	Jakobstad		97,8
Fritidsintresse minst en dag i veckan, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter (2019-2023) (ind. 4895)	Hela landet		91,8
	Österbottens välfärdsområde		90,0
	Jakobstad		89,9

6.2 Medelmåttigt eller dåligt hälsotillstånd, % av eleverna i årskurs 1–2 i gymnasiet och yrkesläroanstalter

År 2019 uppgav 19,2 procent av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet att de upplever sig ha ett medelmåttigt, ganska dåligt eller dåligt hälsotillstånd. År 2023 har situationen försämrats avsevärt, då 26,8 procent uppgav att de upplever sig ha ett medelmåttigt, ganska dåligt eller dåligt hälsotillstånd.

År 2019 uppgav 36,1 procent av eleverna i årskurserna 1 och 2 vid yrkesläroanstalter att de upplever sig ha ett medelmåttigt, ganska dåligt eller dåligt hälsotillstånd i Jakobstad. Fyra år senare har situationen klart förbättrats, då är andelen 29,4 procent.

Indikator	Område	Kön	2023
Medelmåttigt eller dåligt hälsotillstånd, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (ind. 3916)	Hela landet	totalt	25,2
	Österbottens välfärdsområde		25,4
	Jakobstad		26,8
Upplever hälsotillståndet medelmåttigt eller dåligt, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter (ind. 3931)	Hela landet		28,6
	Österbottens välfärdsområde		32,6
	Jakobstad		29,4

6.3 Mobbats i skolan, % av eleverna i årskurs 1–2 i gymnasiet och yrkesläroanstalter

Indikatorerna visar andelen elever i årskurserna 1 och 2 i gymnasiet och yrkesläroanstalter av alla elever i ifrågavarande årskurser som svarat på frågan och blivit offer för

skolmobbing en eller flera gånger i veckan under läsåret. År 2019 var andelen i Jakobstad 1,5 procent av eleverna i årskurserna 1 och 2 i gymnasiet och tre år senare hade situationen förbättrats något.

Andelen elever i årskurserna 1 och 2 vid yrkesläroanstalter som upplevt mobbing är högre än för eleverna i gymnasiet. Av statistik från år 2019 framgår att 2,5 procent av eleverna i Jakobstad svarat på frågan att de blivit offer för mobbing en eller flera gånger i veckan. Denna siffra har också förbättrats till 2023.

Indikator	Område	Kön	2023
Har mobbats i skolan minst en gång i veckan, % av studerandena i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (ind. 3913)	Hela landet	totalt	1,7
	Österbottens välfärdsområde		2,0
	Jakobstad		1,3
Har mobbats i skolan minst en gång i veckan, % av studerandena i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalten (ind. 3928)	Hela landet		4,0
	Österbottens välfärdsområde		3,7
	Jakobstad		2

6.4 Nykterhet, % av eleverna i årskurs 1–2 i gymnasiet och yrkesläroanstalt

Indikatorn visar procentandelen av de första- och andraårsstuderande vid ett gymnasium som svarat "ja" på frågan om de är nyktra (använder inga alkoholdrycker). Alla kommuner deltar inte i enkäten Hälsa i skolan. Indikatorn finns med i databasen för de år då kommunen har deltagit i enkäten. Om det finns minst 5 fall visas resultatet när antalet respondenter är minst 30. Om det är färre än 5 fall visas resultatet när antalet respondenter är minst 60. Cirka 40 procent av både gymnasieeleverna och yrkesskoleleverna i Jakobstad, Österbotten och hela landet använder inte alkoholhaltiga produkter.

Indikator	Område	Kön	2023
Använder inte alkohol, % av studerandena i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (ind. 4738)	Hela landet	totalt	41,9
	Österbottens välfärdsområde		41,9
	Jakobstad		40,1
	Hela landet		37,1

Använder inte alkohol, % av studerandena i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalten (ind. 4737)	Österbottens välfärdsområde		40,1
	Jakobstad		41,3

6.5 Röker dagligen, % av eleverna i årskurserna 1–2 i gymnasiet och yrkesläroanstalt

Indikatorn visar den procentuella andelen av de tillfrågade eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet och yrkesläroanstalter som röker en gång per dag eller oftare. Rökning är en av de mest betydande orsaksfaktorerna för sjukdom och förtida dödsfall i samhället. För individen är hälsoriskerna betydande, eftersom varannan rökare dör för tidigt. Att förebygga tobaksrökning har stor betydelse för att minska och minimera hälsoolägenheter. Miljöns inverkan på om man börjar och fortsätter att använda tobaksprodukter har stor betydelse, i synnerhet hos unga. Rökfrihet i hemmet har primär betydelse och redan vid rådgivningen bör föräldrarna få stöd för att sluta röka. Läroanstalter, idrottsföreningar och andra arenor för unga har en betydande roll i att skapa och upprätthålla en rökfri kultur och i att ingripa då olika produkter prövas. Unga ska få stöd i att sluta röka och i avvänjningsprocessen, till exempel inom studerandehälsovården.

Andelen elever som röker i årskurserna 1 och 2 vid yrkesläroanstalter i Jakobstad har minskat med 2,9 procent från år 2017 till år 2019. Samma minskningstrend ses också vid yrkesläroanstalterna i Österbotten och i landet som helhet. År 2019 rökte 12,4 procent av eleverna i årskurserna 1 och 2 vid yrkesläroanstalter i Jakobstad. Under 2023 hade situationen förbättrats avsevärt och siffran visar 9,1 procent.

Andelen elever som röker är betydligt högre i yrkesläroanstalterna än i gymnasierna. Av gymnasieeleverna i Jakobstad rökte 4,2 procent av eleverna år 2019. Till 2023 hade siffran sjunkit med 2,6 procent.

Inom bildningen i Jakobstad finns en gemensam praxis och förhållningsregler för förebyggande och användning av tobaks- och nikotinprodukter. Hos unga har miljön stor inverkan på huruvida man börjar och fortsätter att använda tobak och andra nikotinprodukter. Ett rökfritt hem har primär betydelse och redan vid rådgivningen bör föräldrarna få stöd för att sluta röka. Minderåriga skaffar vanligen tobaks- och nikotinprodukter via sina kamrater. (Källa: THL)

Indikator	Område	Kön	2023
Röker dagligen, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (ind. 3921)	Hela landet	totalt	2,4
	Österbottens välfärdsområde		2,4
	Jakobstad		2,6
	Hela landet		13,6

Röker dagligen, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter (ind. 3936)	Österbottens välfärdsområde		9,9
	Jakobstad		9,1

6.6 Prövat på olagliga droger minst en gång

Vid granskning av förändringarna bör man förhålla sig kritiskt till enskilda års resultat som avviker från trenden. Ju mindre kommun, desto mer sannolik är slumpmässig variation. Om kommunen har cirka 100 uppgiftslämnare utgör en uppgiftslämnare en procentenhet. I små kommuner (mindre än 100 uppgiftslämnare) bör förändringen vara minst 5 procentenheter för att vara värd att uppmärksamma.

Indikatorn visar den procentuella andelen av de tillfrågade eleverna som minst en gång har prövat på marijuana, hasch, ecstasy, Subutex, heroin, kokain, amfetamin, LSD eller andra motsvarande droger. Jämfört med situationen i hela landet verkar unga i Jakobstad använda mindre farliga droger år 2023.

Indikator	Område	Kön	2023
Prövat på olagliga droger minst en gång, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (ind. 3922)	Hela landet	totalt	11,6
	Österbottens välfärdsområde		7,1
	Jakobstad		7,3
Prövat på olagliga droger minst en gång, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter (ind. 3937)	Hela landet		16,6
	Österbottens välfärdsområde		9,7
	Jakobstad		9,5

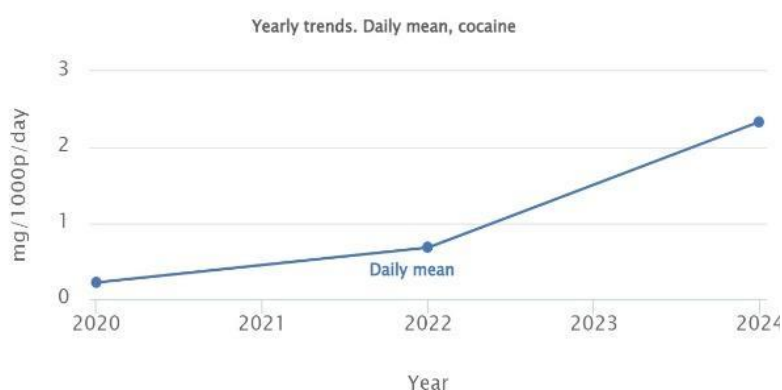
Nykterhet bland finska ungdomar ökar fortfarande, men samtidigt har andelen som provat på cannabis ökat enligt THL. Det är särskilt oroande att skadliga hälsovanor såsom droganvändning koncentreras till vissa ungdomsgrupper. Identifiering av droganvändning och tidigt ingripande är mycket viktigt för att man ska kunna förebygga anhopning av problem och missbruk eller att unga blir beroende av droger. I Jakobstad uppgav 7,3 procent av eleverna i gymnasiet och 9,5 procent av eleverna i yrkesläroanstalter år 2023 att de prövat på olagliga droger minst en gång. Tidigt ingripande och stöd kan ändra riktningen för den ungas droganvändning och därför bör man fästa uppmärksamhet vid detta i alla uppväxtmiljöer och i tjänster för unga. Antalet drogrelaterade dödsfall bland unga i Finland ökade med 40 personer år 2023. Jämfört med för tio år sedan fanns det nu över 60 fler dödsfall.

6.7 Undersökningar av avloppsvattnet

THL:s befolkningsunderlag för den riksomfattande undersökningen av avloppsvattnet sträcker sig numera till över 60 procent av Finlands befolkning. Undersökningen utförs genom att under insamlingsveckorna samla in sju 24-timmars prover i sträck från det obehandlade avloppsvattnet vid vattenreningsverken. Baserat på de analyserade provresultatens medelvärde räknar man ut mängden narkotika som använts inom verksamhetsområdet för reningsverket i fråga.

Som nya områden togs Raumo, Jakobstad, Salo och Vichtis med år 2020. Baserat på resultaten från år 2024 har användningen av kokain klart ökat, ända till städer i norra Finland. Utredningarna grundar sig på en omfattande internationell undersökning: https://www.euda.europa.eu/publications/html/pods/waste-water-analysis_en

Jakobstad, Alheda 2024

6.8 Äter inte skollunch, % av eleverna i årskurs 1–2 i gymnasiet och yrkesläroanstalt

Indikatorn visar den procentuella andelen av de tillfrågade eleverna i årskurs 1 och 2 vid gymnasier och yrkesläroanstalter som minst en dag under skolveckan låter bli att äta skollunch. Andelen elever som äter skollunch alla dagar i skolan har minskat i Jakobstad, liksom i Österbotten och i landet som helhet. I Jakobstad åt 13 procent av eleverna i gymnasiet och 14,6 procent i yrkesläroanstalter inte skollunch alla skoldagar år 2017. År 2023 fortsätter trenden och redan 28,9 procent av gymnasieeleverna och 23,9 procent av yrkeseleverna hoppar över skollunchen.

Indikator	Område	Kön	2023
Äter inte skollunch dagligen, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (ind. 3923)	Hela landet	totalt	31,4
	Österbottens välfärdsområde		22,5
	Jakobstad		28,9
Äter inte skollunch dagligen, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter (ind. 3938)	Hela landet		38,8
	Österbottens välfärdsområde		31,9
	Jakobstad		23,9

6.9 Andelen 17–24-åringar utanför utbildningssystemet

Indikatorn visar den procentuella andelen personer i åldern 17–24 år utanför utbildningssystemet av befolkningen i samma ålder. Med personer utanför utbildningssystemet avses personer som året i fråga inte är studerande eller som inte har någon examenskod eller utbildning efter utbildning på grundnivå. I Jakobstad kan man konstatera betydligt högre siffror än i Österbotten och hela landet.

17 - 24-åriga personer utanför utbildningssystemet, % av befolkningen i samma ålder (ind. 3219)

Område	Kön	2022	2023
Hela landet	totalt	8,3	8,2
Österbottens välfärdsområde		7,1	6,6
Jakobstad		13,7	13,9

6.10 Arbetslösa ungdomar i åldern 15–24 år, % av arbetskraften i åldrarna 18–24 år

Indikatorn visar den procentuella andelen arbetslösa i åldern 15–24 år av arbetskraften i åldrarna 18–24. Med arbetslösa ungdomar avses arbetslösa i åldern 15–24 år. Antalet arbetslösa ungdomar i Jakobstad har ökat dramatiskt på bara några år.

Arbetslösa ungdomar, % av arbetskraften i åldrarna 18 - 24 år (ind. 189)

Område	Kön	2022	2023	2024
Hela landet	totalt	11,3	11,5	13,2

Österbottens velfärdsområde		5,6	6,3	7,2
Jakobstad		8,3	9,8	13,6

6.11 Personer som riskerar att marginaliseras i åldern 18–24, % av jämnåriga

Indikatorn visar andelen unga och unga vuxna som riskerar att marginaliseras i åldersklassen 18–24 år. Unga som riskerar att marginaliseras och som inte studerar, arbetar eller är i beväringstjänst. I Jakobstad är andelen personer i åldern 18–24 som riskerar att marginaliseras högre än i Österbotten och något högre än i landet som helhet. År 2023 var andelen i Jakobstad 17,7 procent, medan andelen i Österbotten var 10,8 procent och i hela landet 16,6 procent.

Personer som riskerar att marginaliseras (inte i arbete, studerar inte, inte i beväringstjänst) i åldern 18 - 24-år, % av jämnåriga (ind. 5387)

Område	Kön	2022	2023
Hela landet	totalt	14,7	16,6
Österbottens velfärdsområde		9,7	10,8
Jakobstad		16,3	17,7

7. Uppföljningssystemet för den fysiska funktionsförmågan

7.1 Resultat hösten 2023 och 2024

Move! är ett riksomfattande mättnings- och responssystem för den fysiska funktionsförmågan och avsedd för elever i årskurs 5 och 8 inom den grundläggande utbildningen. Det centrala syftet med systemet är att uppmuntra eleverna att på egen hand ta hand om den fysiska funktionsförmågan. Move!-mätresultaten används till exempel i skolornas gymnastikundervisning, hälsoundersökningar som ordnas av skolhälsovården samt i planeringen, uppföljningen och utvärderingen av riksomfattande, regionala och lokala välfärdsåtgärder.

Resultatet beskriver den procentuella andel av eleverna vars fysiska funktionsförmåga är på en nivå som eventuellt förbrukar eller inverkar skadligt på hälsan och välbefinnandet. Vid beräkningen har alla delområden av den fysiska funktionsförmågan beaktats. Mer information om summaindikatorn för den fysiska funktionsförmågan: <https://www.sotkanet.fi> (indikatorerna 5477 och 5478).

Jakobstads resultat uppdaterad 5.12.2024

Klass	Pojkar	2023	2024	Flickor	2023	2024	Tot.2023	Tot.2024
5.klass	%	50	52,1	%	52,3	55,8	51,3	53,9
8.klass	%	34,7	37,6	%	53,7	48,2	43,3	42,7
båda klasserna	%	41,6	45	%	52,9	52,2	47,4	48,5

7.2 Personer i arbetsför ålder

Sysselsatta, % av befolkningen

En god sysselsättningsutveckling är mycket viktig för kommunens ekonomi och individernas välfärd. Till sysselsatta räknas personer i åldrarna 15–74 år, som under inventeringsveckan 25–31 december förvärvsarbetade minst en dag eller var tillfälligt frånvarande från arbetet. Uppgifterna om sysselsättningen bygger på uppgifter från arbetspensions- och skattemyndigheterna. De personer som enligt arbetsministeriets register över arbetssökande var arbetslösa årets sista dag har oberoende av eventuell annan aktivitet veckan i fråga definieras som arbetslösa. Detta antal sysselsatta kallas också den sysselsatta arbetskraften. År 2023 var 42,1 procent av befolkningen i Jakobstad sysselsatt. Sysselsättningsgraden var något lägre än i Österbotten och landet som helhet. Enligt Statistikcentralens sysselsättningsundersökning fanns det 2 226 arbetssökande i Jakobstad i januari 2024 och 2 149 arbetssökande ett år senare.

Sysselsatta, % av befolkningen (ind. 2328)

Område	Kön	2022	2023
Hela landet	totalt	43,6	43,1
Österbotten		44,7	44,5
Jakobstad		42,5	42,1

7.3 Arbetslösa, % av arbetskraften

Som arbetslösa betraktas arbetssökande som inte har något anställningsförhållande och som inte är sysselsatta på heltid i företagsverksamhet eller eget arbete på det sätt som avses i 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som inte är heltidsstuderande på det sätt som avses i 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Som arbetslösa betraktas också personer som har ett anställningsförhållande och som är permitterade på

heltid (03). Skolelever och heltidsstuderande räknas inte heller under semesterperioder som arbetslösa.

Andelen arbetslösa av arbetskraften år 2024 var 9,6 procent i Jakobstad, 6,5 procent i Österbotten och 10,8 procent i landet som helhet. Jämfört med 2022, då siffran var 6,9 procent, har andelen arbetslösa ökat.

Arbetslösa, % av arbetskraften (ind. 181)

Område	Kön	2022	2023	2024
Hela landet	totalt	9,5	9,8	10,8
Österbotten		5,4	5,8	6,5
Jakobstad		6,9	8,2	9,6

7.4 Långtidsarbetslösa, % av de arbetslösa

I Jakobstad var andelen långtidsarbetslösa av alla arbetslösa i kommunen 22,5 procent år 2024. Andelen långtidsarbetslösa av de arbetslösa har varit på samma nivå från och med år 2022.

Långtidsarbetslösa, % av de arbetslösa (ind. 326)

Område	Kön	2022	2023	2024
Hela landet	totalt	37,9	34,1	33,6
Österbotten		27,4	24,3	25,0
Jakobstad		22,5	22,1	22,5

7.5 Svårssysselsatta (strukturell arbetslöshet), % av 15–64-åringarna

Indikatorn visar andelen (%) svårssysselsatta personer av befolkningen i åldern 15–64 år. De svårssysselsatta har ställts i relation till befolkningen i samma ålder, eftersom denna grupp också inkluderar personer som inte hör till arbetskraften. Till gruppen med svårssysselsatta personer räknas långtidsarbetslösa, periodiskt arbetslösa, personer som blivit arbetslösa efter att ha omfattats av en åtgärd och arbetslösa som upprepade gånger placerats i en åtgärd.

Gruppen av långtidsarbetslösa består av personer som varit arbetslösa arbetssökande utan avbrott i minst ett år. Periodiskt arbetslösa är personer som varit arbetslösa arbetssökande i sammanlagt minst 12 månader under de senaste 16 månaderna, exklusive ovan nämnda personer som varit arbetslösa utan avbrott.

Svårssysselsatta personer är personer i arbetsför ålder som rör sig mellan arbetslöshet, arbetskraftspolitiska åtgärder och korta anställningsförhållanden och som har svårt att få arbete på den öppna arbetsmarknaden. Förändringarna i näringsstrukturen och arbetslivets krav kan vara orsaken till att det inte finns arbetsplatser som motsvarar den arbetslösas yrkeskompetens. Möjligheten att få arbete försvåras dessutom av ålder, nedsatt funktionsförmåga och hälsorelaterade och psykosociala problem. Antalet personer har ökat något sedan 2022.

Svårssysselsatta (strukturell arbetslöshet), % av 15 - 64-åringarna (ind. 3071)

Område	Kön	2022	2023	2024
Hela landet		4,5	4,2	4,5
Österbotten	totalt	2,5	2,3	2,5
Jakobstad		3,0	2,8	3,5

7.6 25–64-åriga långvariga mottagare av utkomststöd, % av befolkningen i samma ålder

Långvariga mottagare av utkomststöd är personer som fått utkomststöd under minst tio månader. Indikatorn visar en hur stor del av befolkningen i den bästa arbetsföra åldern som under en lång tid fått utkomststöd. Till de långvariga utkomststödstagarna räknas de klienter vars stödbehov fortsätter år efter år. Andelen långtidsklienter av befolkningen mäter bättre den verkliga fattigdomen än alla utkomststöds-klienters andel av befolkningen. Andelen personer i åldern 25–64 år som varit långvariga mottagare av utkomststöd var 2,1 procent i Jakobstad år 2024.

25 - 64-åriga långvariga mottagare av utkomststöd, % av befolkningen i samma ålder (ind. 234)

Område	Kön	2022	2023	2024
Hela landet		2,5	2,4	2,4
Österbotten	totalt	1,4	1,4	1,3
Jakobstad		2,5	2,2	2,1

7.7 Öppenvårdsbesök hos läkare inom primärvården totalt per 1 000 invånare

Indikatorn anger det totala antalet besök hos primärvårdens öppenvård per tusen invånare. Som befolkningsuppgifter används uppgifterna för sista december. I detta ingår övriga rådgivningstjänster, missbrukarvård, screeningar och massundersökningar, övrig hälso- och

sjukvård, dagverksamhet, dagsjukhusverksamhet och annan tjänsteverksamhet som ingår i övriga öppenvårdsbesök inom primärvården.

De övriga rådgivningstjänsterna omfattar rådgivningstjänster för andra målgrupper än barn och i anslutning till graviditetsuppföljning, till exempel arbetslösa och äldre personer. Screeningar och massundersökningar för tidig upptäckt av sjukdomar är en service som riktar sig till specifika målgrupper. Missbrukarvård omfattar förebyggande, terapeutisk och rehabiliterande öppenvårdsverksamhet med specifik inriktning på missbrukarvård. Övrig hälso- och sjukvård omfattar till exempel sexualterapi samt vaccineringsverksamhet och hälsoundersökningar före uppbåd, som ordnas separat. Dagverksamhet omfattar öppenvårdsverksamhet inom primärvården som tillhandahålls för att främja äldre och/eller långtidssjuka personers hälsa och funktionsförmåga och deras förmåga att klara av vardagen i hemmet. Dagsjukhusverksamhet omfattar sådan på läkarbeslut baserad undersökning, behandling och rehabilitering som tillhandahålls som öppenvårdsverksamhet inom primärvården, när patientens behov av stöd är så stort att det inte kan tillgodoses med mottagningsbesök, men inte stort nog för att kräva vårddygnet runt. Den övriga tjänsteverksamheten omfattar till exempel distribution av egenvårdsprodukter.

Som besök hos primärvårdens öppenvård statistikförs klienternas/patienternas hälso- och sjukvårdsbesök på mottagningar och läkarbesök hos klienten/patienten.

Det totala antalet besök hos primärvårdens öppenvård per 1 000 invånare i Jakobstad gick ner från totalt 64 besök per 1 000 invånare år 2022 till 60 besök per 1 000 invånare år 2023.

Andra öppenvårdsbesök hos läkare inom primärvården totalt / 1 000 invånare (ind. 4135)

Område	Kön	2022	2023
Hela landet	totalt	21	18
Österbotten		23	24
Jakobstad		64	60

8. Äldre personer

8.1 Antalet äldre personer som fyllt 65 år, % av befolkningen

År 2023 utgjorde andelen personer som fyllt 65 år 26,0 procent av befolkningen i Jakobstad. Andelen personer som fyllt 65 år har under åren 2022 till 2023 varit högre i Jakobstad än i Österbotten och landet som helhet.

Källa: stat.fi

	2022	2023	2024
--	------	------	------

Andel 65 år och äldre,%			
HELA LANDET	23,3	23,4	23,6
Jakobstad	26,4	26,0	25,7
SK154 Jakobstadsregionen	23,3	23,2	23,2
TA25 Jakobstadsregionen	22,8	22,7	22,7

8.2 Ensamboende i åldrarna 75 år och äldre, % av bostadsbefolkningen i samma ålder

Statistiken över boende och byggande förnyas år 2025. Statistikcentralen upprättar en ny statistik över byggnadsbeståndet och nyproduktion, som ersätter statistikgrenarna Byggnader och fritidshus och Byggnads- och bostadsproduktion, vilka läggs ner.

Den procentuella andelen ensamboende i åldrarna 75 år och över av befolkningen i samma ålder var 54,4 procent i Jakobstad år 2020. På fyra år har läget förändrats och indikatorn har sjunkit till 41,0 procent.

Ensamboende i åldrarna 75 år och över, % av bostadsbefolkningen i samma ålder (ind. 237)

Område	Kön	2022	2023	2024
Hela landet	totalt	45,5	45,3	45,1
Österbottens velfärdsområde		40,4	39,9	39,6
Jakobstad		40,7	41,2	41,0

8.3 Personer i åldrarna 65 år och äldre som fått full folkpension, % av befolkningen i samma ålder

I Jakobstad var andelen personer i åldrarna 65 och över som fick full folkpension 1,5 procent år 2020. De personer som får små eller inga förvärvspensioner alls har full folkpension. Den FPA-försäkrade befolkningen har använts vid beräkningen av antal i relation till befolkningen. Under 2024 hade indikatorn sjunkit till 1,2 procent.

Indikatorn visar den procentuella andelen personer i åldrarna 65 år och över som fått full folkpension, av befolkningen i samma ålder. Medelfolkmängden används som befolkningsuppgift. De personer som får små eller inga förvärvspensioner alls har full folkpension. Den FPA-försäkrade befolkningen har använts vid beräkningen av antal i relation till befolkningen.

Personer i åldrarna 65 år och över som fått full folkpension, % av befolkningen i samma ålder (ind. 313)

Område	Kön	2022	2023	2024
Hela landet	totalt	1,7	1,7	1,6
Österbotten		1,2	1,2	1,1
Jakobstad		1,3	1,3	1,2

8.4 Personer i åldrarna 65 år och äldre med rätt till specialersättningsgilla läkemedel, % av befolkningen i samma ålder

Rätt till specialersättning (75 procent eller 100 procent) kan beviljas en person med en svår och långvarig sjukdom som kräver läkemedelsbehandling. Det finns cirka 50 sjukdomar av denna typ. Patienten måste ansöka om rätt till specialersättning hos Folkpensionsanstalten och bifoga till ansökan ett utlåtande som utfärdats av en specialist och som bedöms på Folkpensionsanstalten. Folkpensionsanstalten registrerar alla personer med rätt till specialersättning och vilken sjukdom det är fråga om.

År 2022 var andelen personer i åldern 65 år och äldre med rätt till specialersättningsgilla läkemedel i Jakobstad 62,6 procent av befolkningen i samma ålder. Situationen är densamma 2024.

Personer i åldrarna 65 år och över med rätt till specialersättningsgilla läkemedel, % av befolkningen i samma ålder (ind. 236)

Område	Kön	2022	2023	2024
Hela landet	totalt	60,8	60,6	60,6
Österbotten		60,4	60,4	60,5

Jakobstad		62,6	62,4	62,6
------------------	--	------	------	------

8.5 Antalet vårddyggn i åldrarna 75 år och äldre inom specialiserad somatisk vård

Indikatorn visar i viss utsträckning akut sjuklighet, men den visar främst hur tjänster inom specialiserad somatisk vård utnyttjas regionalt eller i hela landet.

Faktorer som påverkar detta är utöver sjukfrekvensen befolkningens åldersstruktur, serviceutbudet, vårdpraxis (främst differentiering av vården) samt tröskeln för att söka vård. År 2017 var antalet vårddyggn i Jakobstad för personer i åldrarna 75 år och äldre 8 437,1. Situationen stabiliserades till 2024.

Antal vårddyggn i åldrarna 75 år och över inom specialiserad somatisk vård på vårdavdelning / 1 000 i samma åldrar (ind. 6)

Område	Kön	2022	2023	2024
Hela landet	Totalt	1 384,7	1 250,4	1 162,4
Österbotten välfärdsområde		1 589,8	1 440,5	1 203,4
Jakobstad		1 355,8	1 384,0	1 384,0

8.6 Läkarbesök i åldrarna 65–74 år inom primärvårdens öppenvård

Indikatorn visar andelen läkarbesök i åldrarna 65–74 år inom primärvårdens öppenvård per 1 000 invånare i samma åldrar. Data från årets sista dag används som befolkningsdata.

Andelen läkarbesök i åldrarna 65–74 år inom primärvårdens öppenvård var 1 842 per 1 000 invånare i Jakobstad år 2019. Under tidsperioden 2017–2020 har andelen läkarbesök inom primärvårdens öppenvård minskat i Österbotten och i landet som helhet medan de ökat i Jakobstad. Efter 2020 har antalet besök minskat.

Läkarbesök i åldrarna 65 - 74 år inom primärvårdens öppenvård / 1 000 i samma åldrar (ind. 2386)

Område	Kön	2022	2023
Hela landet	totalt	1 638	1 609

Österbotten		1 384	1 362
Jakobstad		1 478	1 528

8.7 Stöd för närståendevård, personer i åldrarna 75–79, 80–84, 65–74 samt 75–84 år som vårdats under 2022–2023

Med närståendevård avses att vård av och omsorg om en äldre, en person med funktionshinder eller en sjuk person ordnas i hemförhållanden med hjälp av en anhörig eller någon annan som står den vårdbehövande nära. Stöd för närståendevård omfattar tjänster som den vårdbehövande behöver och som tillhandahålls denna, närståendevårdarnas vårdarvode och ledighet samt service som stöder närståendevården. Stödet till närståendevårdare, för de 75–79 åringar som vårdas under året, har ökat i Jakobstad från 2022.

Indikator	Område	Kön	2022	2023	2024
Stöd för närståendevård, personer i åldrarna 65 - 74 år som vårdats under året info ind. 2102	Hela landet	totalt	7 815	7 224	7 144
	Österbottens välfärdsområde		281	269	261
	Jakobstad		39	37	29
Stöd för närståendevård, personer i åldrarna 75 - 79 år som vårdats under året info ind. 2305	Hela landet		7 365	7 814	8 066
	Österbottens välfärdsområde		299	291	292
	Jakobstad		23	31	32

Stöd för närståendevård, personer i åldrarna 75 - 84 år som vårdats under året info ind. 2103	Hela landet		15 035	15 185	15 682
	Österbottens velfärdsområde		620	600	594
	Jakobstad		69	78	68
Stöd för närståendevård, personer i åldrarna 80 - 84 år som vårdats under året info ind. 2306	Hela landet		7 670	7 371	7 616
	Österbottens velfärdsområde		321	309	302
	Jakobstad		46	47	36

Med hjälp av stödtjänster, hemvård och stöd för närståendevård främjar staden de äldres möjligheter att klara sig hemma. Tyngdpunkten inom äldreomsorgen i Jakobstad är den öppna vården, där äldre ska ges möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden. Ett brett utbud av sport- och fritidsaktiviteter samt ett antal pensionärsorganisationer och -föreningar garanterar ett aktivt pensionärsliv i Jakobstad. Äldrerådet vid staden Jakobstad utses för två år åt gången. Stadsstyrelsen väljer efter förslag från alla i staden hemmahörande pensionärs- och veteranföreningar 10 medlemmar till äldrerådet. Äldrerådet tar tillvara de äldres intressen i det kommunala beslutsfattandet.

9. Velfärdssituationen i Jakobstad enligt velfärdsmätaren (TEAvisare)

TEAvisaren är en digital velfärdsmätare som är skapad av *Institutet för hälsa och välfärd* för att mäta kvaliteten på hur staden sköter de hälsofrämjande aktiviteterna, det vill säga stadens verksamhet för att främja hälsan och välbefinnandet bland invånarna enligt nationella kriterier. Velfärdsmätaren värderar detta enligt tre betygsättningsgrader: dåligt resultat (0–24 poäng), kan förbättras (25–75 poäng) och bra resultat (75–100 poäng).

Uppgifterna som presenteras i velfärdsmätaren teaviisare.fi baserar sig på en enskild datainsamling riktad till ansvariga kommunala tjänsteinnehavare och offentliga uppgifter om kommunerna. Om en tjänsteinnehavare inte rapporterat data för ett specifikt område

klassificeras resultatet automatiskt i negativ bemärkelse, vilket framgår ur och kan noteras vid tolkning av enskilda resultat. Utöver detta hämtas uppgifter från tillgänglig statistik.

Nedan framkommer hur bra staden sköter de hälsofrämjande aktiviteterna, det vill säga stadens verksamhet för att främja hälsan och välbefinnandet bland invånarna år 2020 i jämförelse med hela landet.

Alla sektorer: Jakobstad 2024 och hela landet

Källa:teaviisari.fi

Poäng	Jakobstad	Hela landet
Alla sektorer	71	70
Kommunledning	67	83
Grundläggande utbildning	69	64
Gymnasieutbildning	..	69
Yrkesutbildning	..	66
Motion och idrott	69	69
Välfärdsområdena	..	59
Kultur	90	72

Befolkningsuppgifter 2023: Jakobstad (Hela landet)

26,3 (26,6)

Upplever hälsotillståndet medelmåttigt eller dåligt, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (ind. 286)

13,9 (8,2)

17 - 24-åriga personer utanför utbildningssystemet, % av befolkningen i samma ålder (ind. 3219)

13,6 (13,2)

Arbetslösa ungdomar, % av arbetskraften i åldrarna 18 - 24 år (ind. 189)

Om man utgår från alla sektorer i Jakobstad 2023 kan man från välfärdsräkningen utläsa att den hälsofrämjande verksamheten kan förbättras inom alla sektorer i Jakobstad. Det har skett en liten ökning över riksgenomsnittet inom kommunledning och grundläggande utbildning. År 2024 har motion och idrott samma nyckeltal som riksgenomsnittet. Stadens kulturtjänster har tagit ett stort språng över riksgenomsnittet.

Befolkningsuppgifter 2023: Jakobstad (Hela landet)

85,3 (77,6)

Ägnar sig åt konst och kultur minst en dag i veckan, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2019-) (ind. 3731)

50,0 (47,2)

Ägnar sig åt konst och kultur minst en dag i veckan, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (ind. 3732)

51,5 (57,1)

Ägnar sig åt konst och kultur minst en dag i veckan, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (ind. 3734)

10. Stadens verksamhet för förebyggande välbefinnande

Upplevelsen av välfärd utgörs av de saker som var och en upplever som viktiga, såsom hälsa, boende, utkomst, meningsfulla aktiviteter, sociala relationer, deltagande och livsmiljö. Att främja kommuninvånarnas välfärd och hälsa är en av kommunens mest centrala uppgifter. Sektorerna ansvarar gemensamt för att främja välfärd och hälsa, vilket även framgår i stadens strategier.

10.1 Grundläggande utbildning

En av de mest genomgripande förändringarna var utvidgningen av läroplikten, som trädde i kraft den 1 augusti 2021. Reformen innebär att alla unga efter grundskolan måste söka sig till en utbildning på andra stadiet och att utbildningen är avgiftsfri fram till 20 års ålder. För att säkerställa att alla elever får det stöd de behöver har resurserna inom elev- och studerandevården förstärkts. I samband med reformen överfördes skolkuratorer, skolhälsovårdare och skolpsykologer till det nya välfärdsområdet i Österbotten.

För att ytterligare underlätta för familjer har ekonomiska reformer genomförts inom småbarnspedagogiken. Inkomstgränserna för dagvårdsavgifterna höjdes den 1 augusti 2021, vilket sänkte kostnaderna för många familjer. En ytterligare sänkning av

klientavgifterna genomfördes den 1 mars 2023 genom att inkomstgränserna höjdes med 33 procent. Även coronastöd har använts för att ge extra resurser inom småbarnspedagogik, grundläggande utbildning och gymnasieutbildning.

Stadens treåriga projekt att bygga om och förstora Oxhamns skola har förverkligats och nya Oxhamns skola stod färdig hösten 2023. Detta möjliggjorde att alla elever kunde flytta in under samma tak igen. Samtidigt har planeringen av en ny skola för eleverna i västra delen av Jakobstad tagit ett steg framåt. Den nya skolan, som i planerings- och byggskedet går under namnet Västra skolan, kommer att byggas på tomten där Bonäs skola låg. Byggarbetet är planerat att starta våren 2025 och skolan beräknas stå klar i juni 2026, för att kunna tas i bruk i augusti samma år.

För att motverka skolfrånvaro och stärka elevernas skolgång har flera insatser gjorts. Ett särskilt projekt för att minska skolfrånvaron har genomförts och en "Wilmarobot" har utvecklats för att automatiskt meddela vårdnadshavare och skolpersonal när en elev har haft upprepade frånvaro. Dessutom har projektmedel använts för att stödja lärande och inkludering, vilket har bidragit till att ge extra resurser till elever som är i behov av stöd. Studiehandledningen har också förstärkts genom ett särskilt projekt.

En viktig del av välfärdsarbetet under de senaste åren har varit integrationen av invandrarelever och man har gjort betydande satsningar. Under perioden har behovet av förberedande undervisning ökat, särskilt för ukrainska elever. För att möta detta har flera nya grupper startats i olika skolor. Invandrareleverna har snabbt kunnat erbjudas en skolplats med möjlighet att välja undervisningsspråk – finska eller svenska. Fördelningen mellan språken har blivit relativt jämlik, vilket har stärkt integrationen och gett eleverna en bättre möjlighet att utveckla sina språkkunskaper. Hemspråksundervisning erbjuds fortsättningsvis på flera språk för att stödja elevernas språkutveckling och integration.

Hälsa och trygghet har varit en prioritet, särskilt i skolan. Morgon- och eftermiddagsverksamhet har organiserats för att skapa en trygg miljö för barn både före och efter skoldagen. Covid-19 har dock fortsatt att påverka skolorna genom hög sjukfrånvaro och brist på vikarier, vilket har inneburit utmaningar för undervisningen.

För att säkerställa välbefinnandet hos skolelever även under sommarlovet serverades sommarluncher i Oxhamns skola för elever inom den grundläggande utbildningen under juni 2024. Initiativet var uppskattat och fortsätter i juni 2025.

Fritidsaktiviteter och hållbarhet har också varit viktiga områden. Finlandsmodellen för hobbyverksamhet har implementerats för att aktivera barn och ungdomar på fritiden. Staden har dessutom satsat på klimat- och hållbarhetsprojekt, bland annat genom initiativen "Gröna färden" och "Gröna stigen", som fått finansiering från Utbildningsstyrelsen. Projekten har avslutats med en hållbarhetsfestival för cirka 700 lärare, vilket visar på det långsiktiga engagemanget för hållbarhetsfrågor.

10.2 Småbarnspedagogiken

Under perioden 2022–2024 har småbarnspedagogiken i vår stad aktivt arbetat för att förbättra barnens och familjernas välbefinnande genom förebyggande insatser och tidigt stöd. Målet har varit att skapa en likvärdig och jämlik småbarnspedagogik i hela staden så att alla barn, oavsett stadsdel, har tillgång till pedagogisk verksamhet av hög kvalitet. Genom projektmedel från bland annat undervisnings- och kulturministeriet har vi kunnat förverkliga dessa satsningar.

Inom småbarnspedagogiken har förändringar skett både vad gäller personalens kompetens och de administrativa processerna. För att höja kvaliteten inom småbarnspedagogiken har behörighetskraven för personalen förändrats och utbildningsnivån höjs successivt fram till 2030. Samtidigt har administrationen moderniserats genom införandet av det nationella inkomstregistret och digitala ansökningsprocesser via suomi.fi. En reviderad plan för småbarnspedagogik har också implementerats, där utvärdering nu är en naturlig del av den dagliga verksamheten. Man har bland annat

- stärkt det förebyggande arbetet genom att utveckla samarbetsformer mellan småbarnspedagogiken, familjecenter och barnrådgivningen. En ökad samverkan mellan personal och vårdnadshavare har möjliggjort tidig identifiering av barns behov och snabbare insatser vid behov av stöd.
- implementerat den regionala planen för småbarnspedagogik genom en uppdaterad lokal plan som baseras på nationella riktlinjer för att säkerställa en enhetlig och högkvalitativ pedagogisk verksamhet i alla enheter.
- effektiviserat tillgången till tidigt stöd genom förändringar i småbarnspedagogikens stödsystem i enlighet med den reviderade lagen om småbarnspedagogik. Speciallärare inom småbarnspedagogiken har erbjudit konsultation och handledning till personalen, vilket har främjat barnens utveckling och lärande samt stärkt den pedagogiska kompetensen hos personalen.
- satsat på personalens välbefinnande genom att förbättra arbetsmiljön inom småbarnspedagogiken. Insatserna har inkluderat arbetsrotation, handledning och fortbildning, vilket har bidragit till en minskning av korttidsfrånvaron och haft en positiv inverkan på arbetsglädjen.
- genomfört riktade insatser för att stötta barns språkutveckling, särskilt för flerspråkiga barn. Språkstöd och mångsidiga pedagogiska metoder har använts för att underlätta barnens delaktighet och trivsel i småbarnspedagogiken.
- utvecklat det digitala stödet inom småbarnspedagogiken genom att införa digitala verktyg för dokumentation och pedagogisk planering, vilket har effektiviserat arbetet och underlättat kommunikationen mellan personal och vårdnadshavare.

Trygghet och säkerhet

För att säkerställa en trygg och högklassig småbarnspedagogik har vi under perioden 2022–2024 fokuserat på

- lämpliga gruppstorlekar och resursfördelning genom kontinuerlig uppföljning av barnantal och behov. När gruppstorlekar inte har kunnat justeras har extra resurser i form av personal kunnat anställas tack vare projektmedel från undervisnings- och kulturministeriet.
- utveckling av undervisningsmiljöer genom att skapa stimulerande och trygga lärmiljöer både inomhus och utomhus. Särskilt fokus har lagts på lek- och lärmiljöer som främjar barnens välbefinnande och trygghet. Dessa insatser har genomförts med stöd av det nationella utvärderingsverktyget Valssi, som togs i bruk 2023. Anpassningar har gjorts utifrån barnens behov, vilket har resulterat i inkluderande miljöer där alla barn kan delta på sina egna villkor.
- förbättring av säkerhetsrutiner genom regelbundna riskbedömningar, brand- och evakueringsövningar samt uppdatering av handlingsplaner för krissituationer. Införandet av rollen som arbetarskyddspår på småbarnspedagogiska enheter har också gett positiva resultat genom ökad medvetenhet och en stärkt säkerhetskultur.
- kompetenshöjning inom säkerhet genom utbildningar i första hjälpen, konflikthantering och barnskyddsfrågor för all personal. Detta har säkerställt att personalen har rätt kunskap för att hantera olika situationer och skapa en trygg miljö för barnen.

10.3 Grundläggande konstundervisning och fritt bildningsarbete

Vid Wava-institutet kan barn, unga och vuxna studera musik, bildkonst, dans och teater målinriktat enligt läroplan. De nya läroplanerna togs i bruk hösten 2018. Konstskolan Balatako för barn och unga har flyttat in i nya ändamålsenliga utrymmen i Campus Allegro. Jakobstads strategi för åren 2017–2025 tar fasta på följande tyngdpunktsområden och beskrivande målsättningar vilka ska karaktärisera Jakobstads utveckling: 1) Tillväxt, 2) Invånarna i centrum inom stadens alla verksamhetsområden, 3) En balanserad ekonomi och 4) Välmående och trygghet. Wava-institutets ledord är *“Wava – Unika tillsammans”* och institutets strategi från 2022 fokuserar på att utveckla enhetens verksamhetskultur och skapa gemenskap för alla som omfattas av verksamheten. Wava-institutet ger välmående och trygghet - aktiviteter för barn och unga stöder delaktighet och förhindrar marginalisering.

Wava-institutet fusionerades 2024 med Jakobstads svenska arbetarinstitut och Pietarsaaren suomenkielinen työväenopisto. Under året har administrationen ägnat mycket tid åt att skapa gemensamma rutiner tillsammans med andra aktörer inom det nya institutet samt åt att se till att den dagliga verksamheten inom Wava-institutet löper så smidigt som möjligt. Aktörerna inom stadens kultur och fritidstjänster har under året arbetat strategiskt med tyngdpunktsområdena förebyggande välfärdsarbete och marknadsföring.

Wava-institutets verksamhet är inte enbart begränsat till våra nuvarande elever. Regionens invånare nås av Wavas verksamhet och tjänster genom publika tillställningar och besök vid exempelvis skolor och äldreboenden. Via olika samarbeten, med till exempel Datero och DUV rf., har Wava möjlighet att ordna undervisning för barn och unga med särskilda behov -

institutets Digilo-undervisning är ett utmärkt exempel på detta. Wava-institutet har utarbetat en handlingsplan för barn och unga med särskilda behov inom gruppundervisning. Den nya läroplanen ger därtill möjligheter till individuella läroplaner. Institutet är huvudman för SKAPA Jakobstadsregionen, vars projekttid är 2023–2025. SKAPA-projektet arbetar för att fler barn och unga ska få delta i konstundervisning på sitt språk, på sina villkor, på sin hemort och mot en rimlig kostnad.

Jakobstads svenska och finska arbetarinstitut erbjuder ett rikt utbud av kurser, föreläsningar och evenemang där stadens invånare kan få nya kunskaper och upplevelser. Hela Arbiskurs- och föreläsungsverksamheten bidrar till att invånarna mår bra, hittar mening i livet, förkovrar sig, lär sig nytt och får inspiration samt till bättre hälsa och välmående.

Speciella insatser för olika kundgrupper görs, bland annat för seniorer, pensionärer, barn, ungdomar, invandrare, personer med funktionsvariation, hjärtpatienter, personer med Alzheimers, individer som förlorat talförmågan vid stroke, personer med ryggproblem osv. Dessa kundgrupper får unika och meningsfulla kurser.

Den del av arbetarinstitutets verksamhet som omfattar konst (bildkonst, musik, dans med mera) strävar efter att utveckla deltagarnas intresse och smak samt ge upplevelser. I olika kunskapsämnen (språk, naturvetenskap, samhällsvetenskap med mera) strävar instituten efter att höja deltagarnas kunskapsnivå. Inom motionsgymnastik sätts tyngdpunkten på att förbättra och bibehålla deltagarnas hälsa.

Alla kursplatser fungerar tyvärr inte för rullstolsburna, och personer med andra svårigheter kan inte heller delta i alla kurser.

Wavas verksamhet är öppen för alla och elever antas i anmälningsordning. En del av Wavas undervisning är utlokaliserad i grannkommunerna Larsmo, Pedersöre och Nykarleby, vilket ytterligare ökar möjligheten för alla att delta. Även om verksamheten främst riktar sig till Jakobstadsregionens barn och unga är det tack vare samarbetsavtal med till exempel Kronoby och Vörå även möjligt för elever från andra orter att delta i institutets verksamhet. Vuxna har möjlighet att delta i Wavas verksamhet via den öppna avdelningen, som erbjuder bland annat undervisning i dans, körsång och jazzstudio. Förhållandevis höga terminsavgifter, speciellt inom musikundervisningen, innebär en utmaning för ekonomiskt utsatta familjer. Alla är delaktiga i verksamheten och får sina röster hörda. Institutet har en egen jämställdhets- och likabehandlingsplan vars syfte är att se till att såväl elever som personal kan uppleva att de bemöts på samma villkor och med samma förutsättningar.

Wava-institutet erbjuder grundläggande konstundervisning i Jakobstadsregionen. Institutet erbjuder undervisning inom fem olika konstämnen: musik, bildkonst, dans, teater och ordkonst. Konstundervisningen stärker barn och ungas inlärningsförmåga och förmåga att fungera i grupp. Den utvecklar också kreativitet och hjälper barn och unga hitta styrka i sig själv. Tillgång till konstundervisning och kulturupplevelser är i högsta grad avgörande för individens och samhällets välmående och där fyller Wava-institutet regionalt sett en mycket central funktion. Institutet efterlyser dock flera möjligheter att föra fram konstens betydelse med tanke på välfärdsfrågor. Potentialen och kompetensen kunde med fördel utnyttjas ännu mer aktivt inom välfärdsarbetet.

10.4 Biblioteksverksamhet

Staden Jakobstads strategi för 2025–2030 betonar hållbar tillväxt, fokus på invånarna, framtidsinriktade investeringar samt invånarnas välmående och trygghet. Dessa strategiska mål återspeglas i bibliotekets verksamhet genom att erbjuda en öppen mötesplats och ett kulturcentrum för alla. Biblioteket tillhandahåller ett varierat utbud av böcker, musik, film, e-böcker, tidningar och andra medier, samt utrymmen för lärande, arbete, fritidsintressen och möten människor emellan. Genom att stödja barn och ungas läskunnighet och erbjuda tillgång till digitala resurser bidrar biblioteket till invånarnas välmående och främjar en trygg och trivsamt miljö.

Stadsbibliotekets öppenhet och tillgänglighet i Jakobstad gör det till en ypperlig mötesplats för alla oberoende av ålder. Biblioteksmiljön erbjuder invandrarna en beröringspunkt med majoritetsbefolkningen, stöd för språkinläringen och upprätthållande av det egna modersmålet med hjälp av litteratur på det egna språket samt stöd i anslutning till informationssamhället. Mångkulturellt biblioteksarbete görs även genom projektsamarbete inom Fredrika biblioteket. I samarbete med skolor och daghem möter stadsbiblioteket upp med innovativa läsfrämjande projekt. Uppdraget stöds av läroplaner för undervisningen och planen för småbarnspedagogik. Bokpaketen till utbildningsenheter (skolor) innehöll 11 003 utlånade böcker år 2018 och 767 utlånade böcker till småbarnspedagogiska enheter (daghem).

Biblioteket är en central mötesplats som speglar samhällets strävan efter inkludering och jämlik tillgång till information och kultur. Biblioteket fungerar som en plats där hela samhället kan mötas, utvecklas och inkluderas, oavsett bakgrund eller livssituation.

- **Tillgängliga tjänster:** Biblioteket erbjuder ett brett utbud av böcker, digitala resurser och evenemang anpassade för olika behov och intressen.
- **Anpassade tjänster:** Genom att erbjuda exempelvis talböcker, lättläst litteratur och digital handledning, säkerställer biblioteket att även personer med funktionsvariation eller språkbarriärer får tillgång till information.
- **Målgruppsinriktade insatser:**
 - För **unga** erbjuds läsfrämjande aktiviteter, bokprat, handledning i informationssökning, osv.
 - För **äldre** erbjuds exempelvis digistöd för att öka digital delaktighet.
 - För **personer med invandrarbakgrund** kan biblioteket exempelvis erbjuda litteratur på olika språk och vägledning i informationssökning.
- **Digital inkludering:** Genom digitala resurser och handledning i digital teknik ser biblioteket till att alla invånare har möjlighet att delta i det digitala samhället.

De nationella principerna kan följas i biblioteket genom olika insatser som stödjer delaktighet, välfärd och en bra vardagsmiljö.

- **Möjlighet att delta:** Biblioteket fungerar som en öppen mötesplats där alla invånare, oavsett bakgrund eller livssituation, har tillgång till information, kultur och samhällsengagemang. Genom att erbjuda till exempel läsfrämjande aktiviteter och digitala tjänster bidrar biblioteket till ökad delaktighet.
- **Bra vardagsmiljöer:** Biblioteket strävar efter att vara en trygg och inspirerande plats för studier, arbete, fritid och social samvaro. Biblioteket erbjuder lugna läsmiljöer, moderna digitala tjänster och utrymmen för gemensamma aktiviteter, vilket skapar en trivsamt och inkluderande vardagsmiljö.
- **Verksamhet och tjänster som bidrar till välfärd:** Bibliotekets utbud av litteratur, digitala resurser, föreläsningar och kulturevenemang stödjer både den intellektuella och sociala välfärden. Tjänster som riktar sig till barn, unga, äldre och personer med invandrarbakgrund stärker social sammanhållning och främjar livslångt lärande.

10.5 Allmän kulturverksamhet

Jakobstad främjar kulturellt välbefinnande genom en bred och dynamisk kulturverksamhet som stöds av lagen om kommunernas kulturverksamhet. Genom att erbjuda ett rikt och mångsidigt kulturutbud stärks invånarnas välmående, samtidigt som stadens attraktivitet växer. Detta arbete är en sammanvävning av olika initiativ och evenemang som når både unga och gamla.

Under Runebergsveckan har man under 2022–2024 gett skolbarn chansen att träffa författare, vilket inte bara uppmuntrar till läslust, utan också bidrar till konstupplevelser för unga. De första kommunala bildkonstnärerna valdes ut i Jakobstad och Kronoby år 2022, i syfte att involvera kommuninvånarna som skapare och upplevare. Kaikukort-projektet och Kulturkompis-aktiviteter stärker gemenskapen. Exempelvis Community art work-projektet "Marbles 2023" på Brandkårshuset, under ledning av den kommunala bildkonstnären, resulterade i en unik konstnärlig upplevelse. Tillsammans med unga från Jakobstad skapades trettonio konstverk som inte bara är individuellt särpräglade, utan också sammanlänkade i sin konstnärliga vision.

Stadens avgiftsfria evenemang ger möjligheter för alla invånare att delta i kulturen. Vidare stärker offentliga konstprojekt stadens kulturarv och öppnar nya dörrar för konstnärligt uttryck. Kultur tillhör alla, men alla har inte råd att köpa biljetter till museer, teatrar eller konserter. Kaikukortet, som också används i staden, har utvecklats som en lösning på detta. Tillsammans bildar dessa insatser en levande mosaik av kulturellt välbefinnande i Jakobstad.

Jakobstad var en av fyra städer som fick bära den unika titeln kulturpärla i Östersjöregionen (Baltic Sea Region Cultural Pearl) under år 2024. Städerna hade som en del av ansökningsprocessen tagit fram handlingsplaner för kultur och social resiliens i syfte att göra sina samhällen mer resilienta genom kultur och kreativitet.

10.6 Ungdomsverksamheten

Ungdomsarbetet erbjuder ett brett utbud av högkvalitativa tjänster som är tillgängliga för stadens unga. Ungdomsarbetet anpassar sig till ungas olika och föränderliga situationer genom att forma verksamheten enligt behov.

Ungdomsväsendet i Jakobstad är en tvåspråkig organisation inom staden, vilken upprätthåller ett fungerande ungdomsutrymme och skapar förutsättningar för ordnandet av ungdomsverksamhet. Ungdomsväsendet ordnar verksamhet även i skolorna. I all verksamhet betonas samarbete, jämlikhet, trygghet, fostran, internationalism och drogfrihet. Genom att öka ungdomars delaktighet förbättras ungdomarnas möjligheter att påverka. För att främja detta har man ordnat diskussionsfällen och ungdomarna har varit delaktiga i planeringen av landskapets ungdomsfullmäktige. Ungdomsfullmäktiges representanter deltar i möten och arbetsgrupper och har därmed ett visst inflytande i beslutsfattandet.

Ungdomstjänster i olika miljöer förverkligas på många olika områden: ungdomsgårdsarbete, mobilt ungdomsarbete, skolungdomsarbete, Navigatorn, ungdomsverkstaden, klubbar inom Finlandsmodellen för hobbyverksamhet och ungdomarnas deltagande. Staden har ett barnparlament och ett ungdomsfullmäktige, som unga kan påverka genom. Ungdomsfullmäktige gör även undersökningar bland stadens ungdomar.

Ungdomsverksamheten bedrivs i funktionella miljöer och den mobila ungdomsverksamheten når även ungdomar som inte besöker ungdomsgården. Alla evenemang, aktiviteter och klubbar som ordnas av ungdomsverksamheten främjar ungdomarnas välbefinnande.

10.7 Motions- och idrottsverksamhet

Välmående och trygghet (från stadens strategi) har påverkat satsningarna/investeringarna inom idrotten, som prioriterat lågtröskelmotion vid anläggningar som motionstrappor, vandringsleder och utegym. Målsättningen är att garantera möjligheter för invånarna att dagligen röra på sig och motionera i en trygg och tvåspråkig omgivning. Simhallens verksamhet har getts behövliga resurser, skötseln av olika idrottsanläggningar har prioriterats och motionsverksamhet har arrangerats.

Idrottsplatser, bland annat skidspår, rinkar och fotbollsplaner, runt om i staden upprätthålls. Projektet "Kraft i åren" strävade uttryckligen till riktade insatser för att underlätta lågtröskelmotion för den äldre befolkningen i staden, bland annat simmar Jakobstadsbor över 75 år gratis i simhallen under vissa tider. Med nedsatt funktionsförmåga avses till exempel förebyggande svårigheter att röra sig, begynnande minnessjukdomar eller lindrig depression, vilka kan leda till att personen rör sig mer begränsat och behöver mera hjälp. Hälsomotion har visat sig vara ett effektivt och förmånligt sätt att främja äldre personers välfärd och välbefinnande på bred front.

Simhallen har även övriga riktade åtgärder som specialsimkort för att underlätta simning för personer som lider av en sjukdom. Man ordnar också specialinriktade motionsgrupper för personer med rörelsehinder och övriga funktionsnedsättningar.

Idrottsanläggningar som upprätthålls både för egen motionsverksamhet och för föreningarnas verksamhet har en stark koppling till välmående. Systematik i investeringar/idrottsliga satsningar som gynnar allmänt välmående saknas dock, även i övrigt saknas systematik och mandat från stadens ledning att koordinera stadens välfärdsarbete.

10.8 Tekniska tjänster

I linje med stadens strategi satsar man på förebyggande åtgärder för att främja välmående och för att skapa trygga och trivsamma bostadsområden. Praktiskt sker detta genom planering och byggande samt genom att underhålla de allmänna områdena.

Stadsplaneringen utförs som ett samarbete mellan planläggnings- och kommunaltekniska avdelningen. Detta innefattar planering av markanvändning, planering av den fysiska miljön och trafikarrangemang. Också byggnadstillsynsbyrån och stadens museum deltar i arbetet att värna om gatubilden och skyddade byggnader. Omfattande projekt har bland annat varit att utarbeta en ny generalplan, många detaljplaneändringar och gatuplaner.

En plan för stadsbygge för hela centrumområdet strävar efter att på ett smidigt sätt kombinera trafik och miljö för att värna om en god stadsmiljö.

De senaste åren har omfattande investeringar och planer utarbetats och genomförts för att främja mobilitet på ett hållbart sätt. Det största byggnadsprojektet var omfördelning av gatuområdet längs Pedersesplanaden för att gynna gång- och cykeltrafiken. I och med denna förändring förbättrades genast gatumiljön och trafiksäkerheten. På lång sikt är avsikten med dessa projekt att främja cykling och genom detta även invånarnas hälsa. Investeringarna via tekniska nämnden har även i högre grad än tidigare riktat sig till lekparken och idrottsanläggningar.

Stadens underhålls- och renhållningstjänster har utlokaliseras till Alerte Ab. Från stadens sida är kommunaltekniska avdelningen beställare. På grund av sparåtgärder har man till viss del minskat på underhållet, vilket just nu syns i skicket på ytbeläggningen på vägarna. Förhoppningsvis är detta temporärt. Å andra sidan har saneringen av gatubelysningen redan inneburit besparingar och resultatet har även varit bättre belysning på gatuområdena. Detta ökar tryggheten och förbättrar framför allt den äldre befolkningens möjligheter att röra på sig.

Vippare är en beställningstrafiktjänst som erbjuds av staden Jakobstad och har varit i drift i redan 25 år. Tjänsten fungerar på vardagar kl. 7.30–16.30 och erbjuder dörr-till-dörr - transporter. Den är särskilt utformad för att underlätta rörligheten för personer med begränsningar eller som inte använder egen bil. Resan kan bokas via en app eller per telefon. Under perioden januari–augusti 2024 gjordes 11 263 resor, varav majoriteten bokades per telefon. Bussarna är tillgängliga, har ett lågt golv och platser för bland annat rullstolar, rollatorer och barnvagnar. Föraren hjälper till vid behov.

Vipparen är öppen för alla stadsbor, men används särskilt av:

- Äldre personer som har svårt att röra sig på egen hand

- Invånare från olika stadsdelar, särskilt från centrum, östra och västra delarna, som reser till exempel till hälsocentralen eller sjukhuset
- Deltagare i dagverksamhet, även om deras transporter ibland kräver särskilda arrangemang eftersom Vipparen inte lämpar sig för regelbundna förhandsbokningar för dagverksamhetens behov
- Hela staden, eftersom tjänsten ersätter den traditionella linjetrafiken och är särskilt viktig vintertid då gång och cykling kan vara riskfyllt

Användningen av Vipparen har försökt ökas bland annat genom att utvidga trafikområdet och öka körtiderna. Staden har samarbetat med NTM-centralen och företaget Ingves & Svanbäck kring avtalsändringar och tilläggstrafik. För sommaren anskaffades extra kapacitet som möjliggjorde äldres deltagande i dagverksamhet (Heinätorikeskus – HötorgCentret). Dessutom har en Vippare -enkät genomförts för att kartlägga invånarnas nöjdhet, användningstider och hinder för användning. Enligt enkäten önskade många utökade trafikeringstider, såsom kvällar och veckoslut.

10.9 Miljövård

Staden främjar miljövården med målet att på ett hållbart sätt upprätthålla en hälsosam, trivsamt och stimulerande livsmiljö för stadens invånare. Den allmänna ledningen av miljövården handhas av stadsstyrelsen och stadsförvaltningens olika sektorer har tilldelats olika specialuppgifter.

Relevant information om stadens miljö finns lätt tillgänglig och information sprids aktivt. Bland annat luftkvalitetsmätningarna och badvattenkvaliteten vid badstränderna finns tillgängliga på internet. Invånarna har också informerats om överskridning av gränsvärden genom tidningarna. Miljövården har de senaste fyra åren systematiskt bekämpat invasiva växter inom staden och i Jakobstadsregionen. Bekämpningen utförs på prioriterade områden av sommarjobbade ungdomar, därutöver engageras föreningar (12 stycken år 2025 i Jakobstad) som ordnar solotalko-områden där kommuninvånare kan bekämpa på egen hand. Merparten av miljövårdsbyråns arbetsinsats är handläggning av lagstadgade tillståndsärenden, tillsynsuppgifter och övervakning av miljöns tillstånd.

10.10 Sysselsättningstjänster

Sysselsättnings- och näringstjänsterna överfördes till kommunerna 1.1.2025 och de statliga arbets- och näringsbyråerna, dvs. AN-byråerna, lades ner. Sysselsättningstjänsterna blev en del av varje kommuns basservice, på samma sätt som till exempel utbildning och samhällsbyggande.

Jakobstadsregionens sysselsättningstjänster betjänar invånare och företag i Kronoby, Larsmo, Pedersöre och Jakobstad. Sysselsättningstjänsterna erbjuder arbetssökande råd och handledning i att söka jobb och utveckla sin kompetens samt stöder företagen i ärenden som anknyter till sysselsättning.

I Jakobstad startade år 2019 *Stöd i vardagen*, som en verksamhet riktad till långtidsarbetslösa. Tanken var och är att verksamheten kan fungera som en första kontakt till arbetslivet efter lång arbetslöshet. Verksamheten kan beskrivas som en vänverksamhet, eftersom inga vård eller omsorgsuppgifter ingår. Staden har före överföringen av den rehabiliterande arbetsverksamheten till välfärdsområdet tagit emot klienter inom rehabiliterande verksamhet och efter överföringen har staden haft långtidsarbetslösa som beviljats arbetsprövning, studerande, personer med lönesubvention och det senaste året (2024-) tidsbundna anställningar, men för långtidsarbetslösa.

Man besöker äldre hemmaboende, mellan 35–40 klienter. Handledaren koordinerar och handleder de långtidsarbetslösa, men besöker även äldre. Tanken är att denna verksamhet utöver att stöda arbetslösas väg ut i arbete, även ska stöda hemmaboende äldre. Man besöker äldre som inte har regelbunden hemvård. Verksamheten är kostnadsfri. Ofta om vädret tillåter tar man ut de äldre på promenad, hjälper till med apoteksbesök och butiksbesök, startar tvättmaskinen eller hänger upp tvätten, det vill säga lätta små hushållssysslor. Många saknar anhöriga vilket gör att någon även kan behöva praktisk hjälp med besök vid hälsovårdscentralen eller läkare. Besöken hos den äldre tar i regel 45 minuter.

Även gruppträffar (ca 10–15 deltagare per gång) hålls i fastighetsbolaget Ebbas "pensionärshus", Jakobs källa och Ahlströmsgatan. Där håller man planerat program som kan vara allt från att någon kommer och berättar om verksamhet, man spelar bingo, tar promenader, ordnar stolgymnastik, besöker biblioteket, ordnar allsång eller städdag ute i närområdet på våren, etcetera. Verksamheten har pågått i ca 2 år, men har nu varit på paus då staden har fått nya medarbetare.

I fråga om resultaten kan man konstatera att många äldre saknar sociala kontakter, de har inte anhöriga eller de anhöriga bor på annan ort. För dessa personer är *Stöd i vardagen*-verksamheten den enda sociala kontakten. Många behöver praktisk hjälp med att ta fram information, boka tider - där hjälper vi förebyggande. Tanken är att verksamheten ska stöda ensamma hemmaboende så att det ska vara möjligt att fortsätta bo hemma. Staden samarbetar med välfärdsområdets socialarbetare och äldreomsorg och tar kontakt med dem ifall det behövs, med den äldres tillåtelse. Anhöriga kontaktar oss när de hört om verksamheten ifall de har äldre föräldrar som behöver socialt umgänge. I verksamheten deltar både svensk- och finskspråkiga äldre. De som deltar i gruppverksamheten har finska som modersmål.

Angående resultaten för långtidsarbetslösa är tanken att de får stöd och träning under anställningstiden. Staden har en arbetstränare som stöder dem för att komma vidare efter detta, endera i arbete eller studier eller på annat sätt. Staden har också snickeriverksamhet som riktar sig till de äldre. Också detta gör staden inom ramen för frivillig sysselsättningsverksamhet för cirka 25 klienter, oftast äldre människor.

10.11 Integration i Jakobstadsregionen

Under perioden 2022–2025 har invandringen till Jakobstadsregionen ökat markant. År 2022 flyttade 600 personer med internationell bakgrund till regionen, jämfört med 413 året innan. Andelen invånare med ett annat modersmål än svenska eller finska i Jakobstad närmar sig 15 procent år 2024, vilket speglar en bredare trend av ökad invandring.

För att möta denna utveckling har Jakobstadsregionen ett strategiskt integrationsprogram för åren 2022–2025. Det strategiska integrationsprogrammet ersattes 1.1.2025 av ett mer praktiskt orienterat integrationsprogram, i enlighet med den nya lagen om främjande av integration (681/2023). Integrationsprogrammet illustrerar hur integrationsenheten konkret jobbar med sysselsättning, boende, utbildning, välbefinnande, sociala kontakter, språk och kulturkompetens, med målet att stärka invandrades delaktighet i samhället. På integrationsenheten arbetar integrationshandledare med handledning av kvotflyktingar under den lagstadgade integrationstiden, med asylsökande som beviljats uppehållstillstånd, med personer som kommit till regionen via familjeåterförening och med ukrainare som har registrerat hemkommun. Inom ramen för infopunkten Integrationsporten betjänar integrationshandledare alla övriga invandrare (till exempel arbetskraftsinvandrare och internationella studeranden) som kommit till Jakobstadsregionen.

Reformen av integrationslagen och dess inverkan

Den omfattande reformen av integrationslagen (KOTO24), som trädde i kraft 1.1.2025, syftar till att stärka sysselsättningen bland invandrare, förbättra språkkunskaper och färdigheter som stöder sysselsättning samt öka jämlikhet och likabehandling. Reformen förkortar också den officiella integrationstiden från tre till två år, vilket innebär att invandrare snabbare ska styras till arbete, utbildning och sysselsättning. Kommunerna har fått ett utökat ansvar att nå även de grupper som tidigare haft en svag koppling till arbetsmarknaden, såsom föräldralediga. Från och med 2025 ska kommunen också ordna samhällsorientering på flera språk, där invandrare får information om det finländska samhället och om sina rättigheter och skyldigheter på sitt eget språk eller på ett språk de behärskar väl.

Integrationsenhetens arbete och samarbetsstrukturer

Staden Jakobstads integrationstjänster strävar efter att erbjuda lättillgängliga och högkvalitativa tjänster som är anpassade till integrationskundernas olika livssituationer. För att säkerställa att invandrarernas behov tillgodoses utvecklas integrationstjänsterna i nära samarbete med en referensgrupp, som består av invandrare som är bosatta i Jakobstadsregionen. Gruppen, som inledde sitt arbete våren 2024, träffas två till tre gånger per år och ger värdefull respons för att förbättra stadens tjänster.

Som en del av det sektorövergripande samarbetet koordinerar integrationsenheten sju samarbetsnätverk och deltar i flera externa samarbetsnätverk. Integrationsenheten samarbetar bland annat med utbildningsinstitutioner och småbarnspedagogiken, FPA, stadens boenderådgivare, Österbottens välfärdsområde, tredje sektorns aktörer, polisen, sysselsättningstjänsterna och Jakobstadsregionens Utvecklingsbolag Concordia.

Integrationsenheten upprätthåller även infopunkten Integrationsporten, som betjänar alla invandrare oavsett invandringsorsak.

10.11.1 Fokusområden inom integrationstjänsterna

Sysselsättning och utbildning

För att stödja invandrades väg in på arbetsmarknaden och i utbildningssystemet samarbetar integrationsenheten aktivt med skolor, småbarnspedagogik och sysselsättningstjänsterna.

Elever som ännu inte har tillräckliga språkkunskaper i svenska eller finska för studier inom den grundläggande utbildningen deltar i undervisningen som förbereder den grundläggande utbildningen. Integreringen i den grundläggande utbildningen inleds dock så fort som möjligt. Hemspråksundervisning i elevens eget modersmål är avsedd för de elever som har ett annat modersmål än finska och svenska. Undervisningen stärker elevens språkliga färdigheter och kulturella identitet. I Jakobstad erbjuds undervisning i svenska eller finska som andraspråk inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Alla elever som deltar i förberedande undervisning för den grundläggande utbildningen undervisas i svenska eller finska som andraspråk.

År 2024 inleddes det ESF+-finansierade projektet Integration Works vid integrationsenheten, där syftet är att stödja invandrades väg till arbete i ett så tidigt skede som möjligt. Projektet strävar efter att effektivisera matchningen mellan arbetskraft och arbetsgivare, minska sysselsättningsskillnader mellan finländare och personer med utländsk bakgrund, stärka samarbetet med näringslivet och förtydliga rollfördelningen mellan olika aktörer.

Boende

För att säkerställa stabila och trygga boendelösningar erbjuder integrationsenhetens handledare råd och stöd kring boendefrågor i samarbete med stadens boenderådgivare. Integrationsenheten samarbetar med privata och kommunala hyresvärdar och bostadsbolag för att hjälpa kvotflyktingar att hitta lämpliga bostäder och säkerställa långsiktiga hyreskontrakt.

Välmående och socialt kapital

Invandrades välmående är en central del av integrationen. Integrationsenheten samarbetar med Österbottens välfärdsområde och tredje sektorns aktörer för att säkerställa att invandrare får tillgång till nödvändiga hälsovårdstjänster och psykosocialt stöd. Genom samarbetet med FRIDA – Fri från våld rf. erbjuds också stöd vid närståendevåld och sexuella övergrepp.

För att stärka sociala nätverk och delaktighet samarbetar integrationsenheten med olika aktörer inom näringsliv, utbildning och den tredje sektorn. Bland annat ordnas nätverksevenemanget Social Wednesday två gånger per år i samarbete med bland annat Concordia och utbildningsenheterna Yrkesakademin och Centria. Andra viktiga verksamhetsformer kring temat socialt kapital och sociala kontakter utgörs av

- Tehuset – en mötesplats för kvinnor och deras barn, ordnas av Jakobstads svenska församling.

- Algården – ett allaktivitetshus som drivs av Contact rf och som erbjuder en trygg social mötesplats.
- Våncirkeln "Bullen" för unga vuxna (18–29 år) – organiseras av Contact rf.
- Föreningen Ehjä rf – ordnar lågtröskelaktiviteter för ungdomar (14–29 år) med invandrabakgrund.
- Fritidsvolontär och kulturkompis – För att lära känna lokala människor och skapa nätverk behövs mötesplatser. Genom fritidsvolontär-/kulturkompismodellen som koordineras av integrationsenheten och kultur- och fritidstjänsterna matchas nyanlända med lokala fritidsvolontärer. Tillsammans besöker man en förening eller hittar på en fritidsaktivitet tillsammans. Uppdraget är kort och av engångskaraktär.

Språk och kulturkompetens

Tvåspråkigheten i regionen lyfts fram som en viktig faktor för integration. Integrationsenheten arbetar aktivt för att främja förståelse och respekt för olika kulturer genom kulturella aktiviteter och språkinläring. Jakobstads svenska församling ordnar **språkcaféer** på både svenska och finska, vilket ger invandrare möjlighet att förbättra sina språkkunskaper i en informell miljö.

10.11.2 Sammanfattning och utvärdering av prioriteringar, mål och åtgärder av välfärdsplanen 2021–2025

Jakobstad strävar efter att erbjuda en effektiv, inkluderande och målinriktad integration. Genom att stärka invandrades sysselsättning, utbildning, boende och välmående samt främja social sammanhållning skapas bättre förutsättningar för integration och delaktighet i samhället. Kommunernas välfärdsplan ska vara anknuten till kommunens verksamhet och planering av ekonomin, varvid man bland budgetens mål kan plocka ut de tyngdpunktsområden som är viktiga för att främja välfärd och hälsa och också reservera resurser för att förverkliga dessa. Enligt planerna ska de framtida årliga välfärdsöversikterna behandlas vid sidan av verksamhetsberättelserna och bokslutet. Välfärdsstrategierna ska förankras i de olika sektorerna och verksamheterna.

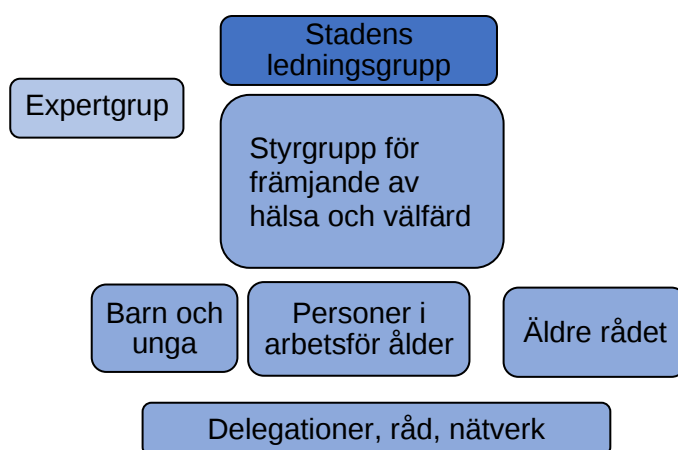
11. Ledningsstruktur inom välfärdsarbetet

Tillgänglig statistik och välfärdsräkare fångar inte till alla delar omfattningen av den välfärdsinriktade verksamhet som bedrivs av staden Jakobstad och av andra relevanta aktörer i staden. Välfärdsberättelsen bör alltså ses som ett stöd i stadens fortsatta välfärdsarbete, men ska inte uppfattas som en fullständig beskrivning av stadens befolkning och det välfärdsarbete som bedrivs.

I staden Jakobstads strategi 2017–2025 ses Jakobstad som en trivsamt och växande industristad, som vi alla bygger tillsammans och där alla finner sin plats. I strategin 2025–2030 ses Jakobstad som en livskraftig kulturstad som präglas av en trygg, hållbar och

trivsamt miljö och som främjar mångfald, invånarnas välmående och en levande tvåspråkighet. All stadens verksamhet följer principerna för hållbar utveckling och stadens proaktiva förhållningssätt till invånarnas behov har skapat mångsidiga boendeformer och livskvalitet för Jakobstadsborna. Staden jobbar aktivt tillsammans med invånarna för att skapa de bästa möjliga förutsättningarna för att lyckas med det gemensamma målet att göra en bra stad bättre.

Välfärdsplan på stadsnivå

Tyngdpunktsområden och riktlinjer som beskrivs och uttryckts i staden Jakobstads strategi för åren 2017–2025 har styrt kommunens välfärdsarbete under fullmäktigeperioden 2017–2021. Ingen enskild plan för välfärdsarbetet i kommunen har gjorts upp för denna period. I välfärdsberättelsen granskas således mål och åtgärder utgående från Jakobstads strategi 2021–2025.

Jakobstads strategi för åren 2017–2025 baserades på fyra viktiga tyngdpunktsområden och beskrivande målsättningar som karaktäriserade Jakobstads utveckling. De fyra målsättningarna var

1. Tillväxt
2. Invånarna i centrum inom stadens alla verksamhetsområden
3. En balanserad ekonomi
4. Välmående och trygghet

Strategin 2025–2030 har sammanfattats i följande strategiska mål, som följs upp under hela mandatperioden:

1. Hållbar tillväxt
All stadens verksamhet följer principerna för hållbar utveckling för att lyckas nå klimatneutralitet år 2035.
2. Invånaren i fokus i all stadens verksamhet
Staden är proaktiv, smidig och lyssnar på invånarna

3. Investeringar i framtiden

Alla stadens investeringar görs baserat på framtidsutsikter, ekonomi, miljöhänsyn och socialt ansvar.

4. Välmående och trygghet

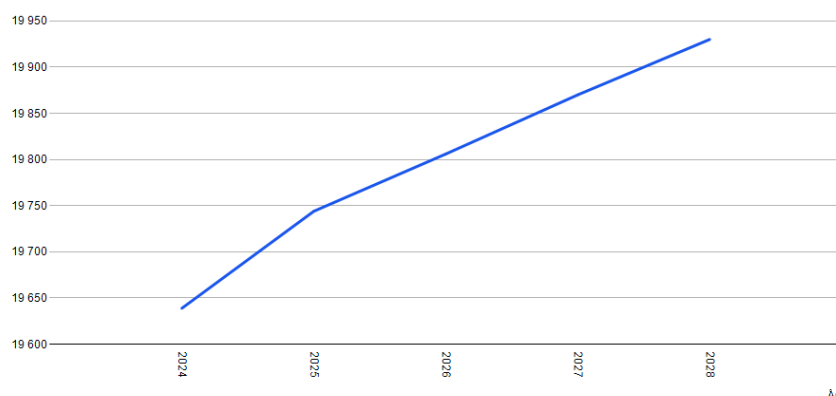
Vi satsar på förebyggande åtgärder för att främja välmående och skapar trygga och trivsamma bostadsområden.

12. Åtgärder 2021–2025

1. Tillväxt

Stadens sysselsättningsgrad bland 20–64-åringar är fortsättningsvis bra och ligger på 75 procent och arbetsplatssufficiensen (anger förhållandet mellan antalet personer som arbetar i staden och antalet sysselsatta som är bosatta i staden) är 135,9 procent. En positiv tillväxt och en hög sysselsättningsgrad och det ökade antalet nystartade företag ger staden goda förutsättningar för att ytterligare öka invånarantalet.

Befolkningsprognos 2024: Befolkning 31.12. efter År. Jakobstad, Totalt, Totalt, Befolkning 31.12. (prognos 2024).

Företagstomter har byggts för att möjliggöra nyetableringar och industriområden har planerats. Investeringen i en lågvattencistern för att utöka vattenreserverna har påbörjats. Under perioden har man investerat i skolor och ingått avtal om ett nytt daghem. Staden har årligen satsat på energisparande åtgärder och infrastruktur.

2. Invånarna i centrum inom stadens alla verksamhetsområden

En av stadens fyra strategiska målsättningar är att ha invånarna i fokus i all verksamhet. Syftet med stadens *Kommunikationsstrategi 2019–2025* är att bidra till den visionen. Det är viktigt att staden kommunicerar på ett sätt som fungerar för alla invånargrupper. Företag, potentiella nya invånare och arbetstagare, turister, medier och andra påverkare liksom övriga organisationer, samarbetsparter, myndigheter, föreningar och stadens personal är också en viktig målgrupp för att staden ska växa och stadens image ytterligare stärkas.

Staden Jakobstads tvåspråkighetsprogram 2024–2030 syftar också till att sätta invånarna i centrum. Syftet med att utarbeta detta tvåspråkighetsprogram är att säkerställa närvaron av båda nationalspråken, finska och svenska, i all service inom staden Jakobstad, i all framtida planering och vid omstruktureringar.

Staden har sedan mars 2023 en invånarpanel - Jeppis Gallup - som alla Jakobstadsbor över 13 år kan registrera sig i. Den som är med i invånarpanelen får varannan onsdag veckans fråga som alltid berör en enskild sakfråga där staden önskar få respons av invånarna. Tanken med veckans fråga är att öka invånarnas delaktighet samtidigt som staden på ett enkelt och effektivt sätt får information om vilken åsikt stadens invånare har i en viss fråga. De svar man får kan sedan fungera som beslutsunderlag för beslutsfattare eller som vägledning för fortsatt planering. Efter att svarstiden (en och en halv vecka) för veckans fråga gått ut sammanställs en rapport som publiceras på stadens webbplats, där man alltid redogör för hur man går vidare i frågan, det vill säga vad som är nästa steg. Man behöver inte vara med i invånarpanelen för att besvara veckans fråga eftersom den aktuella frågan alltid finns på stadens webbplats och dessutom på stadens sociala medier (Facebook och Instagram).

Det genomsnittliga antalet respondenter är cirka 500. År 2023 ställdes veckans fråga 27 gånger, 25 gånger år 2024 och det torde bli cirka 20 gånger år 2025. Under 2023 och våren 2024 ställdes veckans fråga varje vecka, men från och med hösten 2024 ordnas den enbart varannan vecka. Staden har haft invånarbudget sedan 2024. Tyngdpunkten för invånarbudgeten varierar från år till år och anslaget på 10 000 euro för år 2024 var vikt för idrottsverksamheten. Invånarna fick först i en Jeppis Gallup-enkät ge förslag på projekt som kunde förverkligas. Baserat på resultaten från gallupen gick de fem alternativ som fått flest röster vidare till en andra enkät och det alternativ som i den fick flest röster var upprustning av badstränderna i Östanpå och Killingholmen. År 2025 höjdes anslaget för invånarbudgeten till 15 000 euro och då var inriktningen stadens centrum. Liksom året innan ordnades det två enkäter där invånarna i den första enkäten fick ge förslag på hur man kunde utveckla stadens centrum. Stadsstyrelsen valde sen ut tre förslag som invånarna kunde välja mellan i den andra enkätomgången. Flest röster fick alternativet att staden ska satsa på torget och göra det till ett trivsamt vardagsrum för stadsborna. 78 procent av respondenterna valde detta alternativ. Utöver sittplatser och blommor/planteringar ville man i synnerhet ha en liten scen och en lekplats samt solskydd på torget.

3. En balanserad ekonomi

Staden Jakobstad har organiserat sina resurser för att maximera effektiviteten och minimera onödiga kostnader utan att kompromissa med kvaliteten på servicen. Alla sektorer har strävat efter en hållbar ekonomi och genomfört effektiviseringsåtgärder. Balansen mellan inkomster och utgifter har förblivit god, vilket har bidragit till ekonomisk stabilitet och möjliggjort fortsatt utveckling. Efter pandemiåren har flera regeringsreformer följt på varandra, vilket medfört osäkerhet i den ekonomiska planeringen. Social- och hälsovårdsreformen hade störst inverkan på kommunens ekonomiska balans. Förlusten av skattefinansiering var utmanande att balansera. Reformen av sysselsättnings- och näringsstjänster och överföringen av sysselsättningsansvaret fortsätter att medföra osäkerhet i den ekonomiska planeringen.

Trots många förändringar och utmaningar har staden kunnat nå ett positivt resultat genom kostnadsbesparande åtgärder inom alla sektorer både år 2023 och 2024. Viljan att balansera ekonomin är stark hos både personal och stadsledning.

4. Välmående och trygghet

Kommunernas uppdrag att främja trivsel, hälsa och säkerhet förändrades i och med social- och hälsovårdsreformen som trädde i kraft i början av 2023. Velfärdsområdena ansvarar för att tillhandahålla social- och hälsovården samt räddningstjänsten inom velfärdsområdet.

Enligt 1 § i kommunallagen (410/2015) är främjandet av kommuninvånarnas välbefinnande en grundläggande uppgift för en kommun. Dessutom anges i 6 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) att kommunen har det primära ansvaret för att främja välbefinnande och hälsa i den utsträckning denna uppgift är kopplad till kommunens övriga lagstadgade uppgifter. Lagen ålägger kommunerna att utarbeta en velfärdsberättelse och plan för varje fullmäktigeperiod. I sin strategiska planering ska kommunen sätta upp mål för att främja välbefinnande och hälsa och definiera åtgärder som stöder målen. Kapitel 2 i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) definierar i stora drag kommunernas skyldigheter att främja invånarnas hälsa. Utöver dessa styrs främjandet av välbefinnande och hälsa av flera lagar som rör andra förvaltningsområden, till exempel i markanvändnings- och bygglagen, idrottslagen, socialvårdslagen och lagen om grundläggande utbildning.

Velfärdsberättelsen är en granskning av kommuninvånarnas välbefinnande och hälsa och de faktorer som påverkar dem och den utarbetas gemensamt av olika sektorer i kommunen. En omfattande velfärdsberättelse utarbetas varje fullmäktigeperiod och innehåller en översikt över kommuninvånarnas välfärd. I velfärdsplanen fastställs mål för att främja välbefinnande, hälsa och säkerhet utifrån lokala omständigheter och behov och man fastställer åtgärder för att stödja målen. Genomförandet av mål och åtgärder följs upp och kommuninvånarnas välbefinnande rapporteras årligen i velfärdsberättelsen.

12.1 Vad framkom i undersökningen av hälsa och välmående bland Jakobstadsborna

Under 2024 och 2025 gjordes en undersökning om hälsa och välmående hos invånarna i Jakobstad via Jeppis Gallup.

Hälsobarometer 2024

Jakobstadsborna mår i genomsnitt rätt bra. Medianvärdet för både fysisk och psykisk hälsa är enligt invånarnas egen bedömning 4, det vill säga gott. Jakobstadsborna säger sig vara nöjda med följande förhållanden i sitt liv: kost och matvanor, socialt umgänge, ork i vardagen och möjligheterna att själv påverka sitt välmående. Vad gäller motion och sömn är det aningen sämre ställt och medianvärdet är där 3, det vill säga Jakobstadsborna är varken nöjda eller missnöjda. 48 procent upplever att möjligheterna att bli delaktig i olika sociala

nätverk i staden är goda eller mycket goda och endast 17 procent upplever att möjligheterna är dåliga eller mycket dåliga.

Över 217 personer valde att besvara frågan "Vad kunde staden göra för att förbättra ditt välmående?" Väldigt många ansåg att det huvudsakligen är man själv som ansvarar för sitt välmående och att staden inte har något gjort där. Många är också nöjda med det som staden redan gör. Väldigt många önskar dock att staden skulle hålla cykelvägar, trottoarer, skidspår, motionsleder och skridskobanor i bättre skick och konstaterar att simhallen behöver renoveras. Många önskar mer möjligheter att motionera gratis och att priserna på Arbis och Työväenopistos kurser fortsättningsvis hålls låga. Rätt många efterlyser också en kanal där det skulle finnas information om alla föreningar, evenemang, motionsmöjligheter etcetera och att man ordnar ett evenemang för föreningar att presentera sig och för invånare att hitta en förening. Flera kommenterar också språkklimatet i staden och att man borde få bort språkbarriärer och förbättra jämlikheten mellan finsk- och svenskspråkiga.

Hälsobarometer 2025

Jakobstadsborna mår i genomsnitt bra. Medianvärdet för både fysisk och psykisk hälsa är enligt invånarnas egen bedömning 4, det vill säga gott. I Jämförelse med förra året (2024) kan man se en liten förändring till det bättre, en högre procentuell andel har angett alternativen god eller mycket god år 2025 (fysisk hälsa: 55,6 % och psykisk hälsa 72,1 %) jämfört med 2024 (fysisk hälsa: 52,5 % och psykisk hälsa: 71,3 %).

Precis som förra året säger sig Jakobstadsborna vara nöjda med följande förhållanden i sitt liv: kost och matvanor, socialt umgänge, ork i vardagen och möjligheterna att själv påverka sitt välmående. Vad gäller motion och sömn är det aningen sämre ställt och medianvärdet är där 3, det vill säga Jakobstadsborna är varken nöjda eller missnöjda. I Jämförelse med 2024 kan man också här se en liten förändring till det bättre, en högre procentuell andel har angett alternativen god eller mycket god år 2025 (totalt: 55,4 %) jämfört med 2024 (totalt: 52,8 %).

45 procent (2024: 48 %) upplever att möjligheterna att bli delaktig i olika sociala nätverk i staden är goda eller mycket goda och endast 17 procent (2024: 17 %) upplever att möjligheterna är dåliga eller mycket dåliga.

233 personer svarade på frågan "Vilka saker förstärker din vardagliga välfärd?". Det sociala nätverket i form av familj, vänner och kollegor uppskattades av många. Möjligheterna till rekreation, idrott och kulturella aktiviteter i staden uppskattades också. Flera lyfte även fram att en vardag som flyter på smidigt via bland annat väl underhållen infrastruktur och motionsplatser samt ett fungerande skolväsende bidrar till känslan av välbefinnande.

158 personer svarade på frågan "På vilket sätt skulle du vilja vara med och påverka stadens verksamhet?" Möjligheten att påverka via Jeppis Gallup-enkäterna är uppskattad, en del skulle även önska att man ännu tydligare redogör för vad svaren från Jeppis Gallup leder till. Servicen för stadens finskspråkiga anses av flera ha blivit sämre, i synnerhet efter att den finskspråkiga lokaltidningen avvecklades. Man efterlyser nya forum där man kan följa med beslutsgången och delta i diskussionen. Över lag uppskattar man att stadens beslutsfattare och tjänsteinnehavare arrangerar ännu fler infotillfällen för stadens invånare.

13. Velfärdsberättelsens slutsatser

Hälsa och välfärd främjas inom alla kommunala verksamhetsområden. Det förbättrar kommuninvånarnas livskvalitet, ökar sysselsättningen och produktiviteten samt bromsar ökningen av sociala problem och ojämlikheter. Dessutom ska kommunen vid främjandet av hälsa och välfärd samarbeta med andra offentliga aktörer, privata företag och allmännyttiga samfund som utför hälso- och välfärdsfrämjande arbete i kommunen.

Kommunens satsningar och löpande verksamhet ska öka invånarnas välmående i grupperna barn, unga och familjer, vuxna i arbetsför ålder samt den äldre befolkningen. Vid Österbottens välfärdsområdes diskussion med kommunerna våren 2022 betonades den äldre befolkningens välmående och funktionsförmåga och att åtgärder behövs för att motverka ensamheten bland äldre. Ensamheten bedöms ha ökat. De boendeformer som finns motsvarar inte behovet i dagsläget. Här behövs kontinuerlig dialog mellan välfärdsområdet som serviceproducent och kommunerna som fastighetsägare. Stöd behövs för att möjliggöra aktiviteter för fler äldre och för att de ska klara av att utträtta ärenden digitalt.

Koefficienten för främjande av hälsa och välfärd (HYTE-koefficienten) är ett incitament, vilket innebär att mängden statliga medel som fördelas till kommuner och välfärdsområden delvis bestäms av arbetet att främja välfärd och hälsa. Under rapporteringsperioden implementerades HYTE-processerna bäst inom kultursektorn. Ledarskap, deltagande och uppföljning av väl förberedda frågor. När det gäller kommunledningens resurser behöver ledarskapets ansvar för att främja välbefinnande och hälsa utvecklas ytterligare. Målet att informera fullmäktige, inklusive befolkningens hälsostatus och livshantering, hade inte uppnåtts.

Inom den grundläggande utbildningen inkluderas och görs föräldrar delaktiga i planeringen på olika sätt. Situationen var god vad gäller gemensamma praxis. Det fanns utrymme för förbättringar, särskilt i hanteringen av frågor som rör rapportering och planer för förebyggande välfärdsarbete. Möjligheterna för vårdnadshavare och elever att påverka och delta kunde ökas inom den grundläggande utbildningen. Det fanns utrymme för förbättringar inom kulturella aktiviteter riktade till grupper och i utvecklingen av aktiviteter inom ramen för kulturläroplanen. Styrning till kulturella tjänster/integrering som en del av servicehandledning och rådgivningstjänster har utvecklats bland annat med Kaikukort-tjänsten.

Den nya periodens välfärdsplan bör också ta hänsyn till självvärderingsavsnitten, vilka kan användas för att utvärdera HYTE-resurser och implementering.

Indikatorn anger värdet på HYTE-koefficienten omvandlat till euro per invånare:

Indikator	Område	Kön	2022	2023	2024
HYTE-koefficient euro / invånare (ind. 5341)	Jakobstad	totalt	12,7	14,3	18,3

HYTE-koefficient, 0 - 100 (ind. 5340)			45	51	59
Medeltal av processindikatorerna (HYTE-koefficient) (ind. 5339)			37	50	72
Medeltal av resultatindikatorerna (HYTE-koefficient) (ind. 5338)			53	51	46

13.1 Barn och ungdomar

Det finns olika fritidsaktiviteter för barn. Lågtröskelaktiviteter har tillkommit i och med Finlandsmodellens verksamhet och drop out-stöd inom idrottsverksamheten. Skillnaderna i upplevt hälsotillstånd bland eleverna i de lägre och högre årskurserna är stor. De yngre eleverna upplever sina hälsotillstånd som bättre än de äldre eleverna upplever sina.

De yngsta eleverna i grundskolan kände sig nöjda med sina liv. Ju äldre vi blir, desto mer missnöjda blir vi. Förekomsten av fetma hos barn och ungdomar har minskat i åldrarna 2–6 år och över 12 år. Nästan hälften av gymnasieeleverna åt inte skollunch varje dag. Under rapporteringsperioden hade droganvändningen bland elever i mellanstadiet minskat, men de senaste studierna om droger visar en ökande trend, vilket måste beaktas i den årliga översikten.

Användningen av narkotika (amfetamin och kokain) ökar kraftigt i Jakobstad. Ytterligare resurser för stadens förebyggande rusmedelsarbete bör övervägas på allvar. För barn i grundskolan hade den upplevda ensamheten minskat något jämfört med nivån i Finland som helhet. Andelen 17–24-åringar utanför utbildningssystemet i Jakobstad är betydligt högre än i Österbotten och hela landet. Gymnasieelevernas upplevelse av sitt eget välbefinnande och sin kondition har försämrats avsevärt sedan pandemiåren. Ungdomsarbetslösheten och antalet unga som riskerar social marginalisering ökar i vår stad.

THL:s (Institutet för hälsa och välfärd) nationella undersökning om högskolestudenters hälsa och välbefinnande (KOTT) ger information om studenternas hälsa, välbefinnande, studieförmåga och hälsotjänster samt förändringar inom dessa områden. Enkäten besvaras av universitets- och yrkeshögskolestudenter i åldern 18–34 år. KOTT-undersökningen genomförs vart fjärde år. Välbefinnandet och hälsan hos andra stadiets studerande följs upp vartannat år genom skolhälsoenkäter. Användningen av öppenvård inom ungdomspsykiatri i Österbottens välfärdsområde har varit tydligt lägre än genomsnittet i landet, men börjar närma sig den nationella nivån. Oroväckande tecken på ungas psykiska mående har kunnat ses under flera års tid, och dessa tecken är fortfarande synliga. Andelen unga med ångest ökar, och många upplever smärta på flera ställen i kroppen.

Personer i åldrarna 18 - 24 år som fått ersättning för antidepressiva, % av befolkningen i samma ålder Info 2355

Indikatorn visar andelen 18–24-åringar som fick ersättning för antidepressiva medel under året, av befolkningen i samma ålder.

Område	Kön	2022	2023	2024
Hela landet	Totalt	8,6	8,8	8,9
Jakobstad		9,5	8,4	8,1

13.2 Arbetsför ålder

Antalet 18–24-åringar med långvarigt utkomststöd minskar, medan antalet långtidsarbetslösa ökar. Sysselsättningsfrämjande tjänster har stått inför utmaningar sedan Jakobstadsregionens sysselsättningsområde grundades i början av 2025. På grund av stadens ekonomiska situation har man varit tvungen att delvis minska på vissa tjänster.

Staden måste upprätthålla och stödja invånarnas egen aktivitet för att främja och upprätthålla välbefinnandet. Lågtröskelmotion i Jakobstad avser idrottstjänster och evenemang som är lättillgängliga och som man kan delta i oavsett ålder, kondition eller tidigare idrottsbakgrund. Detta kan till exempel inkludera ledda idrottsgrupper, öppna idrottspass, utomhusevenemang eller motionsrådgivning. Motion möjliggörs också med en mängd olika idrottsmöjligheter inomhus och utomhus.

13.3 Seniorer

När kommunen satsar jämlikt på invånarnas välfärd kan även äldre personer vara delaktiga i samhället. Känslan av delaktighet stärker välbefinnandet och förebygger ensamhet.

I kommuner är rapportering om hälsoskillnader mellan befolkningsgrupper en del av kommunens hälsofrämjande insatser som styr välbefinnandet. Syftet är att kartlägga och övervaka hälsoskillnader mellan olika befolkningsgrupper (till exempel socioekonomisk status, ålder, kön, etnicitet) och att skapa en grund för planering för att minska hälsoskillnader. Kontinuitet i det förebyggande arbetet för seniorer är viktigt i staden. Särskilt bör rapportering till kommunfullmäktige över hälsoskillnader mellan befolkningsgrupper införas.

Den procentuella andelen (91 %) personer i åldrarna 75 år och äldre som bor hemma i slutet av året av befolkningen i samma ålder har hållits på samma nivå under många år. Stöd för användning av digitala verktyg bör utvecklas ytterligare i staden. Äldrerådet, som behandlar frågor som gäller de äldre, har uttryckt en önskan om att grunda en servicepunkt.

14. Slutsatser för välfärdsplanen 2026–2029

Baserat på rapporten kan man konstatera att de fyra prioriteringarna i välfärdsplanen 2021–2025 fortfarande är relevanta, även om planen under nästa fullmäktigeperiod kommer att fokusera på de strategiska målen i den nya *strategin 2025–2030*. Baserat på denna rapport kan följande frågor tas upp i den framtida välfärdsplanen:

1. Hållbar tillväxt

All stadens verksamhet följer principerna för hållbar utveckling för att lyckas nå klimatneutralitet år 2035. En hållbar stad utnyttjar teknologi och förnyar sina servicestrukturer. Människor, miljö, ekonomi och teknologi beaktas lika i all kommunal planering, budgetering, beslutsfattande och verksamhet. Staden följer klimatstrategin för Jakobstadsregionen 2021–2030.

2. Invånaren i fokus i all stadens verksamhet

Staden är proaktiv, smidig och lyssnar på invånarna. Alla har ett behov av att känna sig som en del av en gemenskap och att bli hörda. Detta underlättas av genuint deltagande och dialog, gemenskapsanda, omsorg om andra, inflytande, lokal identitet och lika möjlighet att förverkliga sig själv oavsett bakgrund.

Staden bör aktivt främja förebyggande insatser som stöder äldre personers funktionsförmåga, så att boendet i det egna hemmet upplevs som tryggt och gångförmågan bibehålls. Det är också stadens ansvar att möjliggöra olika boendeformer samt tillgängliga och hinderfria bostäder.

3. Investeringar i framtiden

Alla stadens investeringar görs baserat på framtidsutsikter, ekonomi, miljöhänsyn och socialt ansvar. Socialt hållbar utveckling handlar om möjligheterna för lokalbefolkningen att påverka sitt eget liv och delta i lokalsamhället. Socialt hållbar utveckling tar hänsyn till alla befolkningsgrupper och genomförs inom ramen för naturens bärkraft.

4. Välmående och trygghet

Vi satsar på förebyggande åtgärder för att främja välmående och skapa trygga och trivsamma bostadsområden. Stadsbor behöver uppmuntras att röra på sig och träffa varandra. Fysisk aktivitet har också en inverkan på det psykiska välbefinnandet.

Den framtida välfärdsplanen syftar till att säkerställa att alla familjer och barn på samma sätt får det stöd och de tjänster de behöver och deltar i samhället. Olika beroenden är ett stort problem, drogmissbruk förändras och minskar inte. De vardagliga rutinerna behöver åtgärdas och för detta behövs stöd och uppmuntran.

Tekniska tjänsternas planer att utveckla olika delar av staden fortsätter med målet att främja en god och trygg stadsmiljö genom att samordna funktionella mobilitetslösningar och trevliga miljöer.

15. Årsklocka för välfärdsarbete

Rapport, datainsamling, analys, granskning av indikatordata Enkäten Hälsa i skolan, Temaveckan Möte välfärdsarbetsgruppen	JANUARI
Påbörjan av välfärdsberättelse enligt mandatperiod eller årlig rapport	FEBRUARI
Föreningskväll Möte välfärdsarbetsgruppen/ Rusmedelsarbetsgruppen	MARS
TEA- visare datainsamling för ledning, grundutbildning, udda år och kultur, udda år gymnasie-/yrkesutbildning, idrott, jämnt år Temaveckan	APRIL
Välfärdsrapporten returneras per enhet Möte välfärdsarbetsgruppen Rusmedelsarbetsgruppen	MAJ
Välfärdsberättelsen eller årlig rapport i fullmäktige	JUNI
Revidering av HYTE-mål för att stödja budgetarbetet Datalagret suomi.fi	AUGUSTI
MOVE! - mätaren/Hälsa i skolan, Föreningskväll Mötevälfärdsarbets-gruppen /Rusmedelsarbetsgruppen Temaveckan	SEPTEMBER
Möte välfärdsarbetsgruppen, Uppdatering av årsklockan Beslut om temaveckor	DECEMBER